

AN COIMISIÚN UM ACHOMHAIRC CHÁNACH
TAX APPEALS COMMISSION

Tuarascáil Bhliantúil 2022

www.taxappeals.ie

Clár an ábhair

Ráiteas an Chathaoirligh	3
2022 in Uimhreacha	5
Staitisticí ceannlíne	6
Príomh-Aschuir	10
Táscairí Comhthéacs agus Tionchair	11
Achoimre ar Achomhairc	12
Achomair Reatha	13
Achomhairc Oidhreachta	14
Achomhairc Réamhbhunaíochta	15
Forbhreathnú ar Achomhairc ar Láimh amhail an 31 Nollaig 2022	16
Líon na nAchomhairc in aghaidh na Bliana a Fuarthas	17
Achomhairc 'Ar Seilbh' agus 'Comhdhlúite'	18
Achomhairc a Fuarthas in 2022	19
Achomhairc Dúnta in 2022	20
Achomhairc atá liostaithe lena n-éisteacht in 2022	21
Cinntí a Eísíodh	23
Comhdhálacha Bainistíochta Cáis in 2022	24
Dul chun cinn déanta maidir le hachomhairc in 2022	26
Cásanna luaite	27
Achomhairc – Príomhchineálacha Cánach	28
Cineálacha Cánach Iolracha	32

Rialachas	33
Bonn reachtúil agus Feidhmeanna an Choimisiúin	34
Nuashonrú Reachtach	34
Rialachas agus Riarachán Ginearálta	34
Rannpháirtíocht na bpáirtithe leasmhara	34
Soláthar foirne.....	35
Bainistiú riosca	35
An Coiste Iniúcháireachta agus Riosca	35
Iniúchadh Inmheánach	35
Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste	36
Tuarascálacha Alt 21	36
Saoráil Faisnéise	36
Cosaint Sonraí	36
Nochtadh Cosanta	36
An tAcht um Chomhionannas agus Cearta an Duine.....	36
Soláthar.....	37
Teicneolaíocht Faisnéise.....	37
Suíomh gréasáin	37
Éisteachtaí Cianda	37
Córas Cásbhainistithe	37
Maoiniú agus Caiteachas.....	37
Aguisín 1	39
Cairt Eagrúcháin	40
Aguisín 2	41
An Coiste Bainistíochta agus Rialachas	42

Ráiteas an Chathaoirligh

Tá a fhios agat go bhfuil tú ag bogadh i dtreo na sroichte uachtaracha den chontanam aoise nuair a thosaíonn tú ag meabhrú faoi chláir teilifíse ó d'óige. Cuireann an Coimisiún in 2022 ceann de na cláir teilifíse is fearr liom ó m'óige, clár an BBC darb ainm Record Breakers, i gcuimhne dom. Ba é bun agus barr an tseó ná a chur in iúl do pháistí fúthu siúd a raibh taifid bhriste acu ar fud an domhain. Ba é an leagan teilifíse den Guinness Book of Records é. Is leor a rá, am níos neamhchiontach a bhí ann.

Maidir leis an gCoimisiún, bliain bhriste riamh a bhí sa bhliain 2022 agus dá bhrí sin is "record breakers" muid. Tarraingíonn na leathanaigh grafaicí faisnéise aird ar na taifid atá briste. Tá 2,661 achomharc dúnta againn (an líon is airde achomharc a dúndadh riamh) arb ionann é agus 49% níos mó dúnta ná 2021. Tá ár n-achomhairc idir lámha laghdaithe ó 2,709 ag tús 2021 go 1,502 (laghdú 45% ar líon na ndaoine agus taifead eile briste). Sceidealaíomar an líon is mó éisteachtaí riamh ag 553, méadú 194% ar an mbliain roimhe sin, agus tá an líon is mó cinntí eisithe againn ó thosaigh sé. Tá na hachomhairc a cinneadh agus a dúndadh mar gheall ar na cúiseanna éagsúla, mar atá leagtha amach sa tuarascáil, tar éis scaoileadh siar chuig an Státchiste nó €605 milliún an geilleagar in 2022. Ó 2016 i leith tá 9,753 achomharc dúnta ag an gCoimisiún ag scaoileadh candam €6 billiún chuig an ngeilleagar nó chuig an Státchiste.

Chuir tabhairt isteach struchtúr nua an choimisinéara srathaithe chun aghaidh a thabhairt ar na cineálacha éagsúla achomhairc agus tús a chur le 5 Choimisinéir Achomhairc nua in 2022 go mór leis an mbliain bhriste taifead. Ina theannta sin, bhaineamar úsáid as ár dteicneolaíocht agus beagán faoi bhun 50% dár n-achomhairc á sceidealú go cianda in 2022. Cabhraíonn úsáid mhéadaithe na teicneolaíochta le rochtain níos mó ar cheartas a chinntiú d'achomharcóirí agus costais á laghdú ag an am céanna. Táimid tiomanta do cheartas inrochtana agus éifeachtach do chách.

Lean muid orainn ag infheistiú TF agus in acmhainní. Tá córas nua bainistíochta cásanna á thógáil againn faoi láthair, a rachaidh beo in 2023. Cabhróidh sé seo freisin le dul chun cinn éifeachtach achomhairc. D'éist muid

leis an aiseolas ón bpobal agus ó pháirtithe leasmhara agus, chomh maith leis na cinntí foilsithe ar fad ar ár suíomh gréasáin, tá catalóg dhiongbháilte againn anois. Ligeann an chatalóg chinnidh don phobal cuardach a scagadh de réir cineál cánach, eisiúint agus uimhir na rannóige reachtaíochta.

Ní bheadh an bhliain bhriste taifead indéanta gan tacaíocht páirtithe leasmhara. Tá an Coimisiún ag brath orthu as a rath oibríochtúil. Leathnaím mo mheas ar an Aire Airgeadais roimhe seo, an tUasal Paschal Donohoe T.D., agus chuig an Aire Airgeadais atá ann faoi láthair, an tUasal Michael McGrath T.D. as a dtacaíocht agus a n-inrochtaineacht leanúnach araon, in ainneoin éilimh náisiúnta agus idirnáisiúnta a ionramháil ar a gcuid ama.

Leathnaítear meas freisin chuig an Ard-Rúnaí, an tUasal John Hogan agus an fhoireann sa Roinn Airgeadais as a ndícheall agus a gcur chuige, agus ag an am céanna meas a léiriú ar ár neamhspleáchas i gcónaí. Tá mé faoi chomaoín arís in 2022 freisin as cúnamh ón Uasal Barry Lowry, ón bPríomhoifigeach Faisnéise agus óna fhoireann san OGCIÓ, an tUasal Séamus McCarthy, an tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste agus a fhoireann, agus Cathaoirleach an Choiste Iniúchta agus Riosca, an tUasal Gerard Moran, agus na baill, Uas. Mary Griffin agus Uas. Wendy Kennedy.

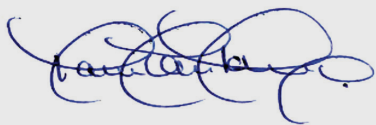
Ina theannta sin, lean na páirtithe leasmhara don Choimisiún ag plé go dearfach leis an gCoimisiún agus leathnaítear meas chuig Uachtarán roimhe seo Institiúid Cánachais na hÉireann, Uas. Karen Frawley, Uasal agus an tUachtarán Colm Browne agus Comhairle agus comhaltaí na hInstitiúide, Cathaoirleach Choiste Cánach na gCuntasóirí Cairte, an tUasal Peter Vale

agus a chomhaltaí, Cathaoirleach na gCoimisinéirí loncaim, an tUasal Niall Cody, a chomhchoimisinéirí agus a fhoireann ag na Coimisinéirí loncaim, an Príomhoifigeach Biúró, an Ceannfort Michael Gubbins agus a fhoireann ag an mBiúró um Shócmhainní Coiriúla, Cumann an Bharra Cánach, na comhpháirtithe agus an fhoireann go léir ag na gnólachtaí dlí, cleachtóirí cánach, cuntasóirí, abhcóide dlí agus abhcóidí intí ar fud na hÉireann agus i ndlínsí eile agus an pobal i gcoitinne, ar a bhfreastalaímid.

Baineann na hachomhairc níos mó agus níos mó le forálacha na dTeoracha Eorpacha agus lena n-iarratas ar an dlí intíre. Mar sin, leathnaím mo mheas freisin ar an Ard-Abhcóide agus ar bhreithiúna Éireannacha Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh as an gcuireadh a thug siad freastal ar an gCúirt agus ar feadh a gcuid ama, eagna agus léargais nuair a thug mé cuairt in 2022.

Mar fhocal scoir, chríochnaigh clár na bpáistí Record Breakers i gcónaí leis an Roy Castle neamh-chomhoiriúnach ag canadh a thréigean ar an amhrán Dedication. Ní féidir bliain bhriste taifead an Choimisiúin a dhéanamh ach amháin le dúthracht na gCoimisinéirí agus na foirne go léir. Gabhaim buíochas leis an bPríomhoifigeach Oibríochtaí, leis an Uasal Paddy O'Keeffe, leis an bhfoireann ar fad agus leis na Coimisinéirí as a ndúthracht i leith na seirbhíse poiblí, a n-esprit de corps agus a gcuid oibre crua in 2022.

Seasfaidh an bhliain bhriste is airde riamh in 2022 muid i mbarr a maitheasa in 2023.

Cathaoirleach
Marie-Claire Maney

“

**Ó 2016 i leith tá 9,753
achomharc dúnta ag an
gCoimisiún ag scaoileadh
candam €6 billiún chuig
an ngeilleagar nó chuig an
Státchiste.**

”

2022 in Uimhreacha

**Méadú
49%**

ar achomhairc
dhúnta ó
2021

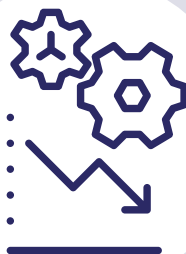
**2,661
achomharc
dúnta**
dar luach
**€605
milliún**

**Titim 45%
ar achomhairc**

atá idir

lámha ó 2021

Ó 2,709 síos go 1,502

Titim 24%

ar chandamach na n-achomharc
atá idir lámha ó 2021.

Ó €1.7 billiún go €1.3 billiún.

553

sceideal éisteachta,

270 go cianda a bhfuil
luach **€601 milliún** orthu.

190

cinntí a eisíodh
dar luach

€292 milliún

**Méadú
194%**

ar líon na n-éisteachtaí a
bhí sceidealaithe ó 2021

Méadú 46%

ar líon na gcinntí
a eisíodh ó
2021

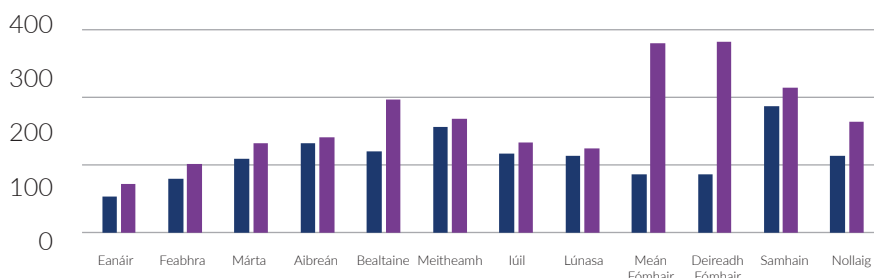

Fuair **1,454** achomharc luach
€208 milliún

Staitisticí ceannlíne 2022

Achomhairc Dúnta in 2021 v 2022

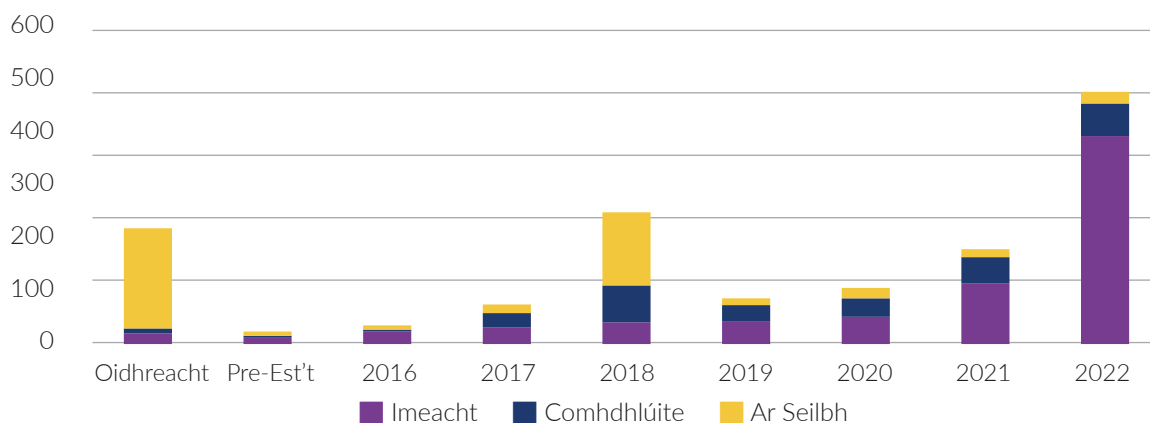
1,793
Achomhairc dúnta in 2021

2,661
Achomhairc dúnta in 2022

Miondealú ar 1,502 Achomharc ar Láimh ag Deireadh na Bliana

[Titim 45% ó 2021]

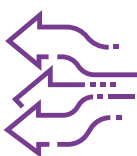

Achomhairc ar Láimh amhail 31/12/22, níos lú iad siúd "Ar Seilbh" nó "Comhdhlúite" 759

Teagmhálacha Poiblí

34,461

Ríomhphost eisithe

22,062

Ríomhphost faighte

913

Iarratais ar Fhaisnéis Bhreise

1,862

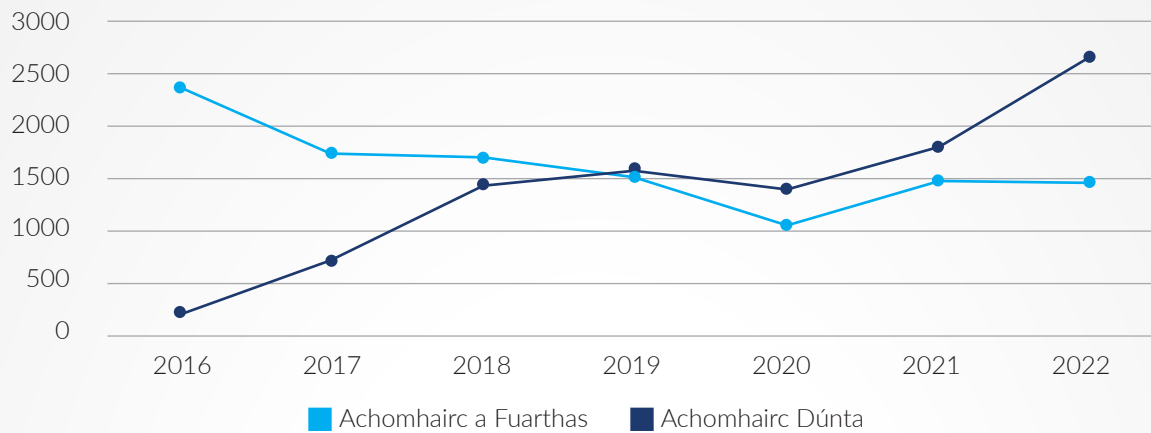
Ráitis Cáis Iarrtha

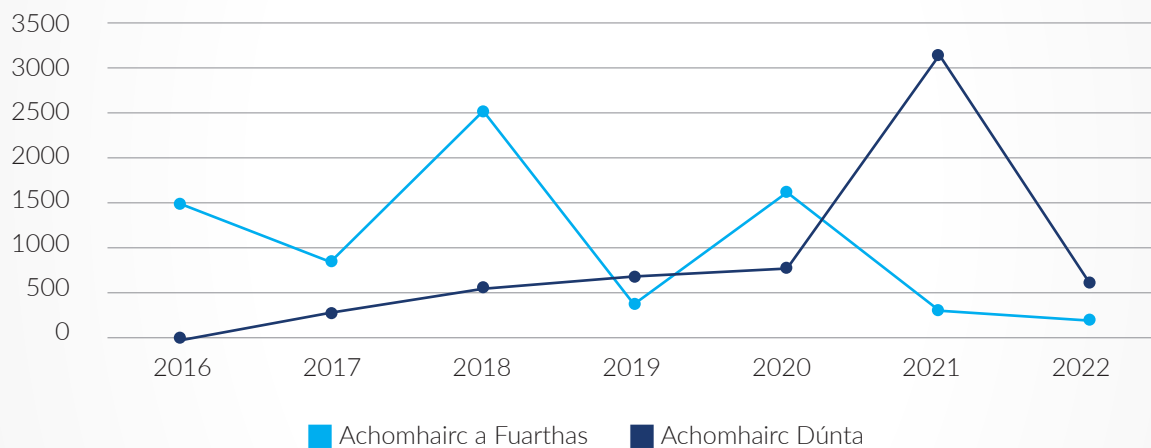
669

Nuashonruithe Iarrtha

Achomhairc a Fuarthas v. Dúnta ó 2016

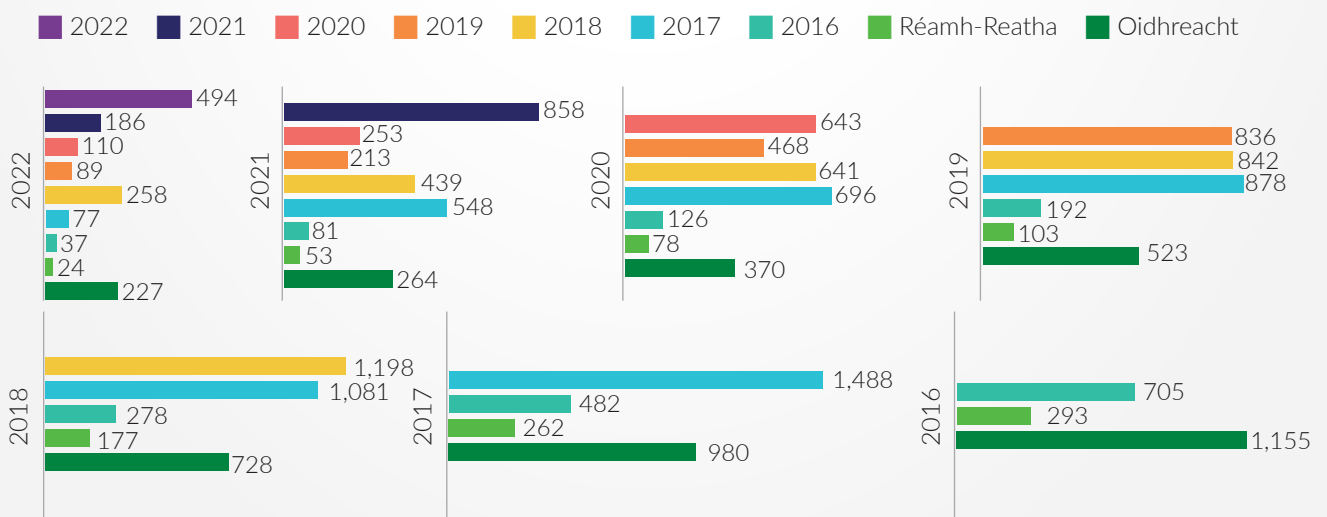

Candam na n-achomharc a fuarthas v. Dúnta ó 2016 (€m)

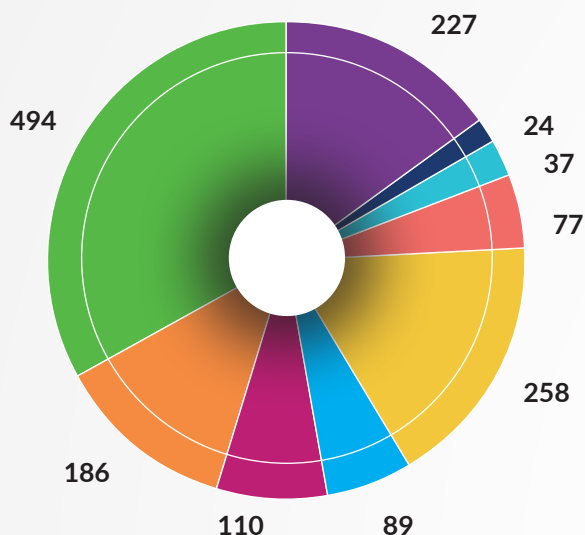
Achomhairc idir Lámha amhail Deireadh na Bliana

2016-2022 de réir Bliana/Catagóir

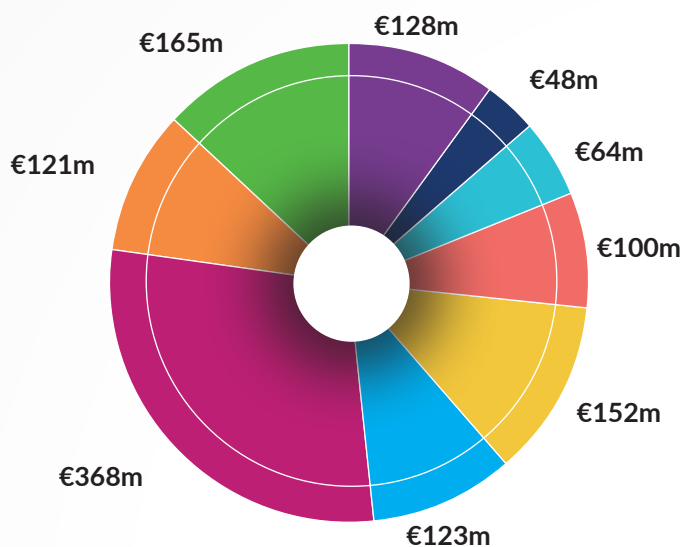

Post Reatha an Choimisiúin

Miondealú Achomhairc Oscailte 1,502 Iomlán

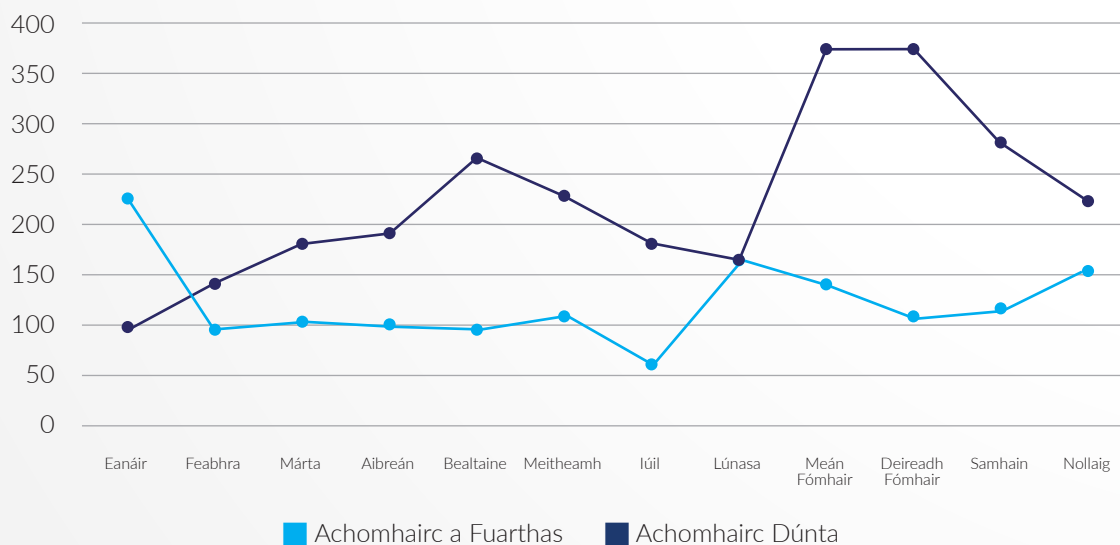

Achomhairc Oscailte Miondealú Chandamach Iomlán €1,269m (€m)

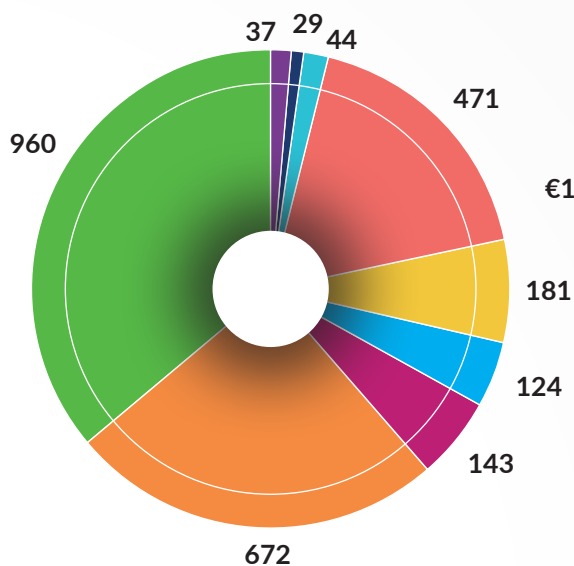
Forbairtí in 2022

Achomhairc a Fuarthas v. Dúnta de réir Míosa in 2022

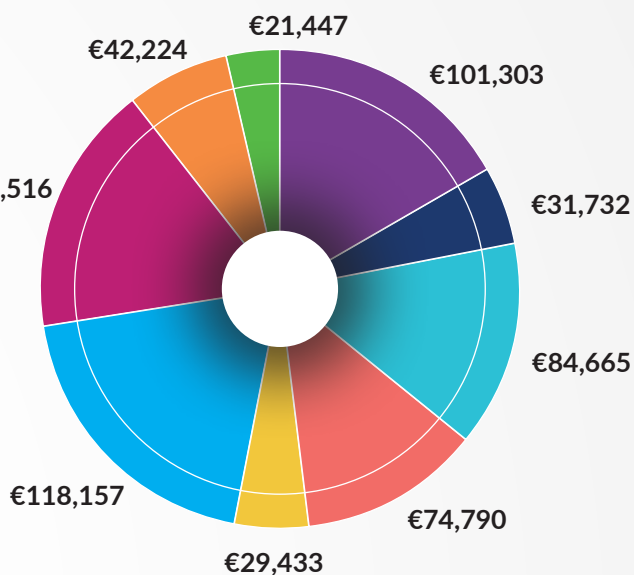

Achomhairc Dúnta in 2022

Bliain Faighte/Catagóir
2,661 Iomlán

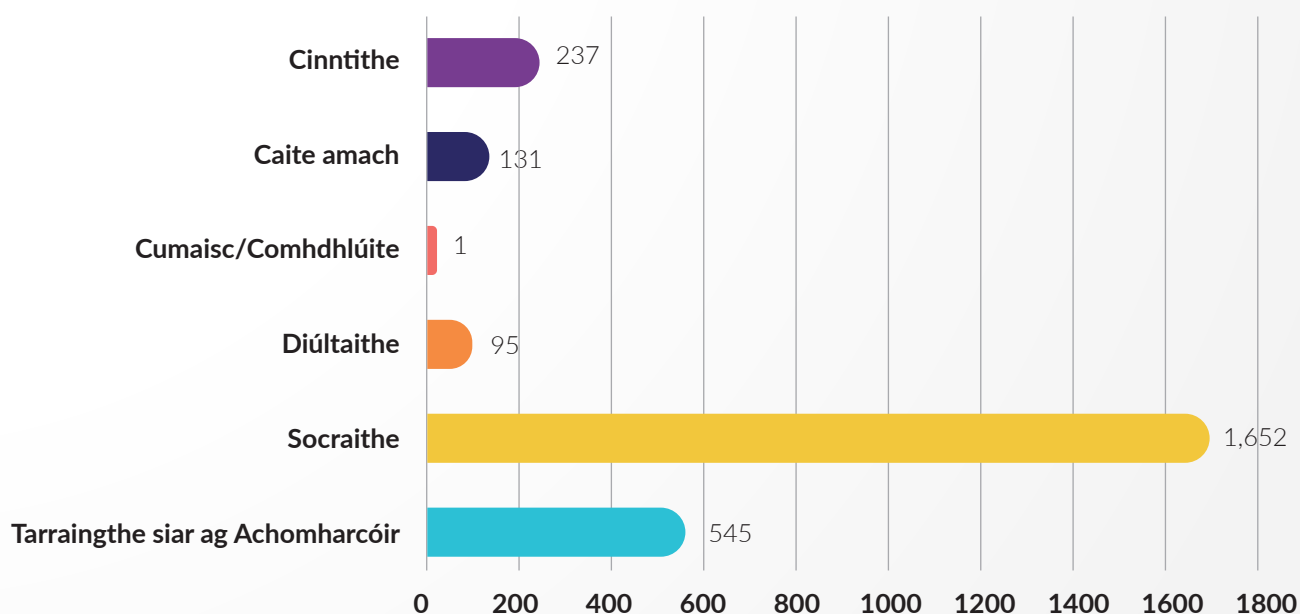

Miondealú Chandamach Iomlán
€605,267(€000)

Legacy Pre-Est't 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022

Cúis le Dúnadh Achomhairc Iomlán 2,661

Príomh-Aschuir

Príomh-Aschuir

Is é cuspóir an Choimisiúin um Achomhairc Chánach (“an Coimisiún”) a oibleagáidí faoin Acht Airgeadais (Achomhairc Chánach) 2015 agus faoin Acht um Chomhdhlúthú Cánacha 1997 (“TCA 1997”), agus ar an gcaoi sin a chinntiú go bhféadfaidh gach cáiníocóir a gceart achomhairc a fheidhmiú, nuair is cuí, chuig comhlacht neamhspleách i gcoinne cinntí agus measúnuithe na gCoimisinéirí Ioncaim agus an Bhiúró um Shócmhainní Coiriúla (“CAB”).

Soláthraíonn na príomh-aschuir agus na príomhghníomhaíochtaí seirbhíse poiblí seo a leanas faisnéis feidhmíochta chun tacú leis an gCoimisiún na haschuir agus na torthaí ó chaiteachas poiblí a mheas.

Táscaire	2019	2020	2021	2022	Sprioc Aschuir 2023
Achomhairc Chánach a Phróiseáil					
Uimh. cinntí a eisíodh*	111	171	130	190	175
Uimh. d'Achomhairc idir Lámha ag deireadh na bliana	3,374	3,022	2,709	1,502	1,500
Uimh. d'Éisteachtaí sceidealta	224	229	188	553	500
Candam na nAchomharc idir Lámha	€3.7bn	€4.5bn	€1.7bn	€1.3bn	€1.25bn
Cumas Eagrúcháin					
Uimh. de bhaill foirne ag an gCoimisiún	31.5	33.5	26	33	37
Buiséadú Comhionannais					
Líon na n-éisteachtaí cianda a thairgtear	n/a	98	188	553	500

* Bhain cinneadh amháin a eisíodh in 2019 le 32 achomharc aonair.

Nóta 1: Taispeánann cuid de na táblaí atá san áireamh sna leathanaigh seo a leanas an “chandamach in aighneas” d’achomhairc a fuair an Coimisiún. Ba cheart breathnú ar an bhfigiúr chandamach seo mar mheastachán ar an mbonn seo a leanas:

- féadfar an chandamach bunaidh cánach atá faoi achomharc a mhodhnú tar éis an fógra achomhairc a chomhdú (m.sh. i gcás ina socraítear nó ina dtarraingítear gné den achomharc),
- Féadfaidh na páirtithe easaontú maidir le candam beacht cánach faoi dhíospóid, nó
- ní bhíonn luach airgeadaíochta achomhairc inríofa i gcónaí (m.sh. in achomhairc i gcás ina bhfuil an ráta cánach faoi dhíospóid nó i gcás ina léiríonn an chandamach faoi dhíospóid diúltú faoisimh caillteanais nó asbhaintí nó in achomhairc maidir le diúltú Deimhnithe Imréitigh Cánach).

Nóta 2: Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara go bhfuil staitisticí maidir le hachomhairc ag athrú go leanúnach agus go ndéantar iad a nuashonrú ar bhonn laethúil de réir comhfhreagrais agus fógraí a fhaightear. Amhail ag R1 de 2023, cuireann an tuarascáil seo pictiúr chomh cruinn agus is féidir i láthair maidir le staitisticí maidir leis an mbliain féilire 2022.

Táscairí Comhthéacs agus Tionchair

Táscaire	2019	2020	2021	2022
Críochnaitheacht agus cinnteacht a bhunú d'Achomharcóirí agus d'Fhreagróirí maidir le díospóidí cánach – (Méadrach: Líon na n-achomharc dúnta)	1,579	1,391	1,789	2,661
Cinnteacht a bhunú don Stáitchiste agus don PAC maidir le candam na cánach atá dlite – (Méadrach: Candam na gcánacha maidir le hachomhairc dúnta)	€663m	€820m	€3,146m	€605m
Soiléireacht a sholáthar maidir le léirmhíniú Dhlí Cánach na hÉireann agus cabhrú lena bheachtú agus lena éifeachtacht – (Méadracht: Chandamach na gcinntí a eisíodh)	€59m	€610m	€443m	€292m
Dúnadh líon breise achomharc cánach i gcomparáid leo siúd a fuarthas sa bhliain chéanna	88	352	313	1,207

Achoimre ar Achomhairc

Achoimre ar Achomhairc

Achomair Reatha

Chun críche na tuarascála seo, is iad “achomhairc reatha” iad siúd a fuarthas an 1 Eanáir 2016 nó dá éis.

Faightear, próiseáiltear agus cinntear achomhairc reatha de réir fhorálacha Chuid 40A de TCA 1997. Le linn 2022, lean an Coimisiún ag déanamh monatóireachta ar dhul chun cinn na gcomhad achomhairc reatha agus rinne sé cinntí (agus nuair is cuí, thug treoracha) maidir le Comhdhálacha Bainistíochta Cáis (“CMCanna”), ag lorg tuilleadh faisnéise agus/nó Ráitis Cháis agus/nó Imlínte Argóinte. Nuair is féidir, liostaíodh achomhairc lena n-éisteacht.

Tugtar forbhreathnú sa tábla seo a leanas ar an dul chun cinn a rinneadh in 2022 maidir le hachomhairc reatha:

Forbhreathnú ar Achomhairc Reatha in 2022		
	Uimh. Achomhairc	Candam* €
Iomlán Bunaidh Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas in 2016	901	332m
Iomlán Bunaidh Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas in 2017	1,747	848m
Iomlán Bunaidh Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas in 2018	1,689	2,532m
Iomlán Bunaidh Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas in 2019	1,491	380m
Iomlán Bunaidh Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas in 2020	1,039	1,582m
Iomlán Bunaidh Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas in 2021	1,476	276m
Iomlán Bunaidh Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas idir 2016 go 2021	8,343	5,950m
Iarmhéid Oscailte - 1 Eanáir 2022	2,392	1,367m
Uimh. Achomhairc Faighte in 2022	1,454	208m
Uimh. Achomhairc Dúnta in 2022	(2,595)	(483m)
Iarmhéid Deiridh - 31 Nollaig 2022	1,251	1,092m
Éisteachtaí		
Uimh. d'éisteachtaí sceidealta (a dhéanann difear do 744 achomharc aonair)	516	518m
Tarraingthe siar/Socraithe riomh éisteacht	(151)	(78m)
Iarchurtha roimh éisteacht	(175)	(386m)
Comhdhálacha Bainistíochta Cáis (CMCanna)		
Uimh. CMCanna sceidealta (a dhéanann difear do 168 achomharc aonair)	76	476m
Tarraingthe siar/Socraithe riomh CMC	(7)	(10m)
Iarchurtha roimh ré ag ceachtar páirtí	(20)	(19m)
Cinntí		
Uimh. de chinntí a eisíodh in 2022	175	183m

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

San áireamh san fhigiúr deiridh ag deireadh 2022, tá 239 achomharc 'Ar Seilbh' arb ionann é agus €98m agus 288 achomharc le stádas 'Comhdhlúite' nó 'Cumaisc' arb ionann é agus €559m. Dá leasófaí na figiúirí foriomlána deireadh bliana chun é sin a léiriú, laghdófaí líon na n-achomharc reatha atá idir lámha ag an gCoimisiún go bhfuil an Coimisiún in ann dul chun cinn gníomhach a dhéanamh go 724 le candam de thart ar €435m.

Achomhairc Oidhreachta

Is achomhairc in aois iad achomhairc oidhreachta a rinneadh go díreach chuig na Coimisinéirí loncaim sular bunaíodh an Coimisiún. Sa dara leath de 2016, aistríodh 2,756 achomharc oidhreachta chuig an gCoimisiún de réir Chuid 40A TCA 1997. Tar éis athbhreithniú tosaigh mionsonraithe ar na comhaid, grúpáladh 1,600 de na hachomhairc le hachomhairc ghaolmhara nó le hachomhairc phríomhleanúna. I bhfianaise an athbhreithnithe seo, laghdaigh líon na n-achomharc aonair ó 2,756 go 1,156. Tugtar faoi deara, mar gheall ar chinneadh, maidir le tráinse achomhairc leagáide, go seasfaidh an Ard-Chúirt leis go ndúnfar líon suntasach díobh sin in 2023. Tá céimeanna á nglacadh ag an gCoimisiún chun a fháil amach cé na hachomhairc a tharraingeofar siar tar éis an bhreithiúnais Ard-Chúirte seo.

Tugtar forbhreathnú sa tábla seo a leanas ar an dul chun cinn a rinneadh in 2022 maidir le hachomhairc oidhreachta:

Forbhreathnú ar Achomhairc Oidhreachta in 2022		
	Uimh. Achomhairc	Candam* €
Iomlán Bunaidh Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas	1,156	797m
Iarmhéid Oscailte - 1 Eanáir 2022	264	149m
Uimh. Achomhairc Dúnta in 2022	(37)	(21m)
Iarmhéid Deiridh - 31 Nollaig 2022	227	128m
Éisteachtaí		
Uimh. d'éisteachtaí sceidealta (a dhéanann difear do 27 achomharc aonair)	14	15m
Tarraingthe siar/Socraithe riomh éisteacht	(1)	(0.4m)
Iarchurtha roimh éisteacht	(9)	(9m)
Comhdhálacha Bainistíochta Cáis (CMCanna)		
Uimh. CMCanna sceidealta (a dhéanann difear do 11 achomharc aonair)	7	83m
Tarraingthe siar/Socraithe riomh CMC	(1)	-
Iarchurtha roimh ré ag ceachtar páirtí	(2)	(38m)
Cinntí		
Uimh. de chinntí a eisíodh in 2022	3	15m

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

San áireamh san fhiigiúr deiridh ag deireadh 2022, tá 197 achomharc ‘Ar Seilbh’ arb ionann é agus €40m agus 9 achomharc le stádas ‘Comhdhlúite’ nó ‘Cumaisc’ arb ionann é agus €9m. Dá leasófaí na figiúirí foriomlána deireadh bliana chun é sin a léiriú, laghdófaí líon na n-achomharc oidhreachta atá idir lámha ag an gCoimisiún go bhfuil an Coimisiún in ann dul chun cinn gníomhach a dhéanamh go 21 le candam de thart ar €78m. As an 21 achomharc gníomhach atá fágtha, tá 11 acu sin curtha chun cinn go dtí ardchéim.

Achomhairc Réamhbhunaíochta

Is achomhairc iad achomhairc réamhbhunaíochta a bhí idir lámha in Oifig na gCoimisinéirí Achomhairc sular bunaíodh an Coimisiún in 2016.

Tugtar forbhreathnú sa tábla seo a leanas ar an dul chun cinn a rinneadh in 2022 maidir le Réamhbhunaíochtaí:

Overview of Pre-Establishment Appeals in 2022		
	Uimh. Achomhairc	Candam* €
Iomlán Bunaidh Uimh. d’Achomhairc a Fuarthas	302	368m
Iarmhéid Oscailte - 1 Eanáir 2022	53	149m
Uimh. Achomhairc Dúnta in 2022	(29)	(101m)
Iarmhéid Deiridh - 31 Nollaig 2022	24	48m
Éisteachtaí		
Uimh. d’éisteachtaí sceidealta (a dhéanann dífear do 27 achomharc aonair)	23	68m
Tarraingthe siar/Socraithe riomh éisteacht	(5)	(3m)
Iarchurtha roimh éisteacht	(13)	(64m)
Comhdhálacha Bainistíochta Cáis (CMCanna)		
Uimh. CMCanna sceidealta (a dhéanann dífear do 8 achomharc aonair)	8	1m
Tarraingthe siar/Socraithe riomh CMC	(1)	(0.3m)
Iarchurtha roimh ré ag ceachtar páirtí	(2)	(0.3m)
Cinntí		
Uimh. de chinntí a eisíodh in 2022	12	94m

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr ‘chandamach in aighneas’.

San áireamh san fhiigiúr deiridh ag deireadh 2022, tá 8 n-achomharc ‘Ar Seilbh’ arb ionann é agus €15m agus 2 achomharc le stádas ‘Comhdhlúite’ nó ‘Cumaisc’. Dá leasófaí na figiúirí foriomlána ó cheann ceann na bliana chun é sin a léiriú, laghdófaí líon na n-achomharc Réamhbhunaíochta ar láimh go bhfuil an Coimisiún in ann dul chun cinn gníomhach a dhéanamh go 14 le candam de thart ar €33m. As an 14 achomharc gníomhach atá fágtha, tá 7 acu sin curtha chun cinn go dtí ardchéim.

Forbhreathnú ar Achomhairc ar Láimh amhail an 31 Nollaig 2022

Tugtar forbhreathnú sa tábla seo a leanas ar gach achomharc atá idir lámha amhail an 31 Nollaig 2022:

Forbhreathnú ar Achomhairc ar Láimh amhail an 31 Nollaig 2022		
Bliain / Catagóir	Uimh. Achomhairc	Candam* €
Oidhreacht	227	128m
Réamhbhunaíochta	24	48m
2016	37	64m
2017	77	100m
2018	258	152m
2019	89	123m
2020	110	368m
2021	186	121m
2022	494	165m
Iomlán	1,502	1,269m

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

Líon na nAchomharc in aghaidh na Bliana a Fuarthas

Tugtar breac-chuntas sa tábla seo a leanas ar líon na n-achomharc a fuarthas agus a dúndadh ó bunaíodh an Coimisiúin in 2016:

	Iomlán	Oidh-reacht*	Pre-Est't	Reatha						
				2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2016										
Faighte in 2016	2,359	1,156	302	901						
Dúnta in 2016	(206)	(1)	(9)	(196)						
Iarmhéid (31/12/16)	2,153	1,155	293	705						
2017										
Faighte in 2017	1,747				1,747					
Dúnta in 2017	(688)	(175)	(31)	(223)	(259)					
Iarmhéid (31/12/17)	3,212	980	262	482	1,488					
2018										
Faighte in 2018	1,689					1,689				
Dúnta in 2018	(1,439)	(252)	(85)	(204)	(407)	(491)				
Iarmhéid (31/12/18)	3,462	728	177	278	1,081	1,198				
2019										
Faighte in 2019	1,491						1,491			
Dúnta in 2019	(1,579)	(205)	(74)	(86)	(203)	(356)	(655)			
Iarmhéid (31/12/19)	3,374	523	103	192	878	842	836			
2020										
Faighte in 2020	1,039							1,039		
Dúnta in 2020	(1,391)	(153)	(25)	(66)	(182)	(201)	(368)	(396)		
Iarmhéid (31/12/20)	3,022	370	78	126	696	641	468	643		
2021										
Faighte in 2021	1,476								1,476	
Dúnta in 2021	(1,789)	(106)	(25)	(45)	(148)	(202)	(255)	(390)	(618)	
Iarmhéid (31/12/21)	2,709	264	53	81	548	439	213	253	858	
2022										
Faighte in 2022	1,454									1,454
Dúnta in 2022	(2,661)	(37)	(29)	(44)	(471)	(181)	(124)	(143)	(672)	(960)
Iarmhéid (31/12/22)	1,502	227	24	37	77	258	89	110	186	494
Acoimhre										
Achomhairc a Fuarthas	11,255	1,156	302	901	1,747	1,689	1,491	1,039	1,476	1,454
Achomhairc Dúnta	(9,753)	(929)	(278)	(864)	(1,670)	(1,431)	(1,402)	(929)	(1,290)	(960)
Iarmhéid (31/12/22)	1,502	227	24	37	77	258	89	110	186	494

* Mar thoradh ar an athbheithniú ar na comhaid oidhreacht in 2017, laghdaigh an Coimisiún an líon bunaidh achomharc oidhreacht a fuarthas ó 2,756 go 1,156 trí bhlianta cánach measúnaithe a bhaineann leis na hachomhairc céanna a ghrúpáil agus trí shaincheisteanna gaolmhara a ghrúpáil.

I go leor cásanna, déanfaidh achomhairc achomharc in aghaidh na ceiste céanna thar iliomad blianta cánach measúnaithe agus i gcásanna den sórt sin, déantar na hachomhairc seo a ghrúpáil mar achomharc amháin. In achomhairc i gcás ina ndearna cáinióir achomharc chuig na Coimisinéirí Ioncaim sular bunaíodh an Coimisiún ('achomharc oidhreacht') agus ina dhiaidh sin achomharc a dhéanamh ar bhliain mheasúnachta cánach iarbhuánaíochta, féadfar na hachomhairc sin a ghrúpáil mar achomharc amháin. Chun críocha riaracháin, déantar achomhairc a ghrúpáil más cuí, áfach, níl gach achomharc gaolmhar oiriúnach don ghrúpáil.

- Tá thart ar 18% d'achomhairc a fuarthas (oscailte agus dúnta) in 2022, nó bhí siad á mbainistiú ag gníomhaire don achomhairc.
- Tá blianta iomadúla cánach measúnaithe nó tréimhsí measúnaithe faoi dhíos póid ag thart ar 11% de na hachomhairc.
- Aithnítear beagnach 330 achomharc atá idir lámha faoi láthair mar chuid de ghrúpaí achomhairc, áit a bhfuil saincheist/saincheisteanna comhchosúla faoi achomharc.

Achomhairc 'Ar Seilbh' agus 'Comhdhlúite'

Tá stádas reatha 'Ar Seilbh' ag roinnt achomharc ar chúiseanna éagsúla m.sh. ar feitheamh cinntí na hArd-Chúirte, toradh achomhairc nó páirtithe eile 'luaidhe' a dteastaíonn am uathu le haghaidh plé socraíochta. D'fhéadfadh stádas 'Comhdhlúite' nó 'Cumaisc' a bheith ag achomhairc eile ar achomhairc iad atá ina n-achomhairc maidir le hachomharcóir amháin ach atá ina saincheist den chineál céanna ionas gur féidir leis an gCoimisiún na hachomhairc go léir a chur chun cinn ag an am céanna is nach raibh iontu ach achomharc amháin.

I bhfianaise an méid thuas, tá 444 achomharc 'Ar Seilbh' arb ionann é agus €154m agus 299 achomharc le stádas 'Comhdhlúite' nó 'Cumaisc' arb ionann é agus €569m. Dá leasófaí na figiúirí foriomlána ó cheann ceann na bliana chun é sin a léiriú, laghdófaí líon na n-achomharc ar lámh go bhfuil an Coimisiún in ann dul chun cinn gníomhach a dhéanamh go 759 le candam de thart ar €546m.

Tugtar breac-chuntas sa tábla seo a leanas ar an líon reatha achomharc atá idir lámha a dteastaíonn dul chun cinn uathu amhail an 31 Nollaig 2022:

	Iomlán	Oidh-reacht*	Pre-Est't	Reatha						
				2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Iarmhéid (31/12/22)	1,502	227	24	37	77	258	89	110	186	494
Achomhairc 'Ar Seilbh'	(444)	(197)	(8)	(9)	(16)	(143)	(13)	(20)	(16)	(22)
Achomhairc 'Comhdhlúite' / 'Cumaisc'	(299)	(9)	(2)	(3)	(28)	(73)	(31)	(37)	(52)	(64)
Iarmhéid Leasaithe	759	21	14	25	33	42	45	53	118	408

Tugtar achoimre sa tábla seo a leanas ar gach achomharc atá idir lámha amhail an 31 Nollaig 2022, má fhágtar as an áireamh aon achomharc a bhfuil stádas 'Ar Seilbh' nó 'Comhdhlúite' aige:

Forbhreathnú ar Achomhairc idir Lámha ag Deireadh 2022 (Gan gach achomharc 'ar seilbh' nó 'comhdhlúite' a áireamh)		
Bliain / Catagóir	Uimh. Achomhairc	Candam* €
Oidhreacht	21	78m
Réamhbhunaíochta	14	33m
2016	25	33m
2017	33	18m
2018	42	27m
2019	45	13m
2020	53	219m
2021	118	67m
2022	408	58m
Iomlán	759	546m

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

Achomhairc a Fuarthas in 2022

Fuair an Coimisiún 1,454 achomharc in 2022, atá cosúil leis an líon a fuarthas in 2021. Rinneadh athbhreithniú ar gach achomharc a fuarthas agus tá siad á bpróiseáil trí na céimeanna. Déantar breac-chuntas ar achomhairc a fuarthas agus candam na cánach atá faoi achomharc in 2022 a bhriseadh síos mar seo a leanas:

2022 Mí	Uimh. Achomhairc Faighte	Candam* €000
Eanáir	230	31,185
Feabhra	96	7,719
Márta	101	12,268
Aibreán	97	2,138
Bealtaine	95	5,889
Meitheamh	105	9,286
Iúil	55	32,569
Lúnasa	164	8,503
Meán Fómhair	140	2,947
Deireadh Fómhair	106	50,966
Samhain	113	7,707
Nollaig	152	36,389
Iomlán	1,454	207,566

Cineál Cánach Achomhairc a fuarthas**	Uimh. Achomhairc Faighte	% den Iomlán	Candam* €000
IT	660	45	22,111
CBL	268	18	41,568
VRT	83	6	540
CT	80	6	90,606
Eile***	180	12	18,718
CGT	95	7	22,962
CAT	9	1	887
Bainte le Covid****	79	5	10,174
Iomlán	1,454	100	207,566

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

** Chun críocha anailíse ceann cánach áiríodh achomharc ina bhfuil níos mó ná ceann cánach amháin mar achomharc amháin a chatagóiríodh faoina cheann cánach príomhúil. Is féidir anailís ar chineálacha cánach iolracha a fháil níos déanaí sa chaibidil seo.

***I measc eile tá C&E, SALACHAR, DWT, LPT, RCT agus dleacht stampála.

****Áirítear le Covid bainte le CRSS, EWSS & TWSS.

Achomhairc Dúnta in 2022

Dhún an Coimisiún 2,661 achomharc in 2022 atá 872 (nó 49%) níos mó ná an líon a dúnadh in 2021. Rinneadh dúnadh trí chinneadh, socrú, aistarraingt, diúltú, cumasc nó dífhostú an achomhairc. Is í seo an ceathrú bliain freisin gur dhún an Coimisiún níos mó achomhairc ná mar a fuair sé, rud a d'fhág go raibh titim 1,207 (nó 45%) ar líon na n-achomharc atá idir lámha ag deireadh na bliana. Seo a leanas breac-chuntas ar achomhairc a dúnadh in 2022:

2022 Mí	Uimh. Achomhairc Dúnta	Candam* €000
Eanáir	96	39,430
Feabhra	135	17,978
Márta	175	74,085
Aibreán	187	97,365
Bealtaine	260	57,654
Meitheamh	222	20,018
Iúil	177	42,810
Lúnasa	165	5,101
Meán	371	30,533
Fómhair		
Deireadh Fómhair	373	101,303
Samhain	283	96,520
Nollaig	217	22,470
Iomlán	2,661	605,267

Cúis le Dúnadh Achomhairc	Uimh. Achomhairc Dúnta	Candam* €000
Cinntí Eisithe (190 iarbhír)	237	292,158
Caite amach	131	9,088
Cumaisc / Comhdhlúite	1	663
Diúltaithe	95	4,362
Socraithe	1,652	111,258
Tarraingthe siar ag Achomharcóir	545	187,738
Iomlán	2,661	605,267

Cineál Cánach Achomhairc Dúnta**	Uimh. Achomhairc Dúnta	% den Iomlán	Candam* €000
IT	1,522	57	135,788
CBL	329	12	82,394
VRT	159	6	1,085
CT	134	5	310,878
Eile***	222	8	25,272
CGT	155	6	31,027
CAT	51	2	11,363
Bainte le Covid****	89	4	7,460
Iomlán	2,661	100	605,267

Catagóir / Bliain Faighte	Uimh. Achomhairc Dúnta	Candam* €000
Oidhreacht	37	21,447
Réamhbhunaíochta	29	101,303
2016	44	31,732
2017	471	84,665
2018	181	74,790
2019	124	29,433
2020	143	118,157
2021	672	101,516
2022	960	42,224
Iomlán	2,661	605,267

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

** Chun críocha anailíse ceann cánach áiríodh achomharc ina bhfuil níos mó ná ceann cánach amháin mar achomharc amháin a chatagóiríodh faoina cheann cánach príomhúil. Is féidir anailís ar chineálacha cánach iolracha a fháil níos déanaí sa chaibidil seo.

*** I measc eile tá C&E, SALACHAR, DWT, LPT, RCT agus dleacht stampála.

**** Áirítear le Covid bainte le CRSS, EWSS & TWSS

Achomhairc atá liostaithe lena n-éisteacht in 2022

Le linn 2022, bhí 553 éisteacht a théann i bhfeidhm ar 798 achomharc le candam iomlán €601m sceidealta thar 453 lá. In 2021, bhí 188 éisteacht sceidealta maidir le 309 achomharc aonair le candam €1,962m. Cé go raibh an chandamach a bhí sceidealta in 2022 níos ísle ná 2021, tháinig méadú beagnach 200% ar líon na n-éisteachtaí a bhí sceidealta. Bhí an chandamach níos ísle mar gheall ar an laghdú suntasach ar chandamach faoi achomharc ó 2020. Bhí fad na n-éisteachtaí idir leath lae agus trí seachtaine.

Tugann an méid seo a leanas faisnéis faoi thoradh na n-éisteachtaí atá sceidealta:

Toradh*	2022	Candam** €000	2021	Candam** €000
Sceidealta ach iarchurtha nó tarraingthe siar roimh éisteacht				
Socraithe / Tarraingthe siar roimh éisteacht	157	80,929	32	1,797,436
Curtha ar athló / Iarchurtha roimh éisteacht	197	458,563	93	86,582
<i>Fo-iomlán</i>	354	539,492	125	1,884,018
Ar aghaidh				
S949AA - Tarraingthe siar le haghaidh neamhfhreastail	8	285	3	25
Socraithe tar éis éisteacht	8	697	5	216
Cuireadh tús leis an éisteacht agus cuireadh ar athló é	48	24,528	17	36,673
Éisteacht tugtha chun críche lena chinneadh	135	36,142	38	41,487
<i>Fo-iomlán</i>	199	61,652	63	78,401
Iomlán	553	601,144	188	1,962,419

* Is féidir go bhféadfadh athrú a bheith tagtha ar stádas achomhairc a luaitear thuas m.sh. achomhairc a taifeadadh thuas mar 'a tugadh chun críche le haghaidh cinnidh' a chinneadh faoi dháta foilsithe na tuarascála seo. Ar an gcaoi chéanna, b'fhéidir gur shocraigh roinnt éisteachtaí a cuireadh ar athló nó go mb'fhéidir go bhfuil siad 'tugtha chun críche le haghaidh cinnidh'.

** Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

Is féidir éisteachtaí a chur ar athló ar roinnt cúiseanna, m.sh. chun go bhféadfaí tuilleadh fianaise a chur isteach nó leanúint leis an éisteacht ar dháta éisteachta ina dhiaidh sin mura dtagann sé chun críche ar an dáta éisteachta tosaigh. Ní dheonóidh an Coimisiún atráth tosaigh ach amháin i gcúinsí teoranta agus táthar ag súil go mbeidh gach páirtí réidh d'aon dáta(i) éisteachta sceidealta. As na 553 éisteacht a bhí beartaithe in 2022, cuireadh 36% (nó 197) ar athló sula bhféadfaí éisteacht a reáchtáil. Laghdú 13% a bhí ansin i gcomparáid le 2021.

Bhí 270 éisteacht sceidealta go cianda in 2022 i gcomparáid le 95 in 2021.

Tugann an méid seo a leanas faisnéis faoin gcatagóir/bliain inar sceidealaigh an Coimisiún éisteacht in 2022:

Toradh**	Catagóir / Bliain Oscailte									Total	Candam* €000
	Oid-hreacht	Pre Est't	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Sceidealta ach iarchurtha nó tarraingthe siar roimh éisteacht											
Socraithe / Tarraingthe siar roimh éisteacht	1	5	8	31	24	23	16	43	6	157	80,929
Curtha ar athló roimh éisteacht	9	13	17	44	29	24	19	33	9	197	
- Ag Achomharcóir	8	13	13	31	19	18	14	17	4	137	33,095
- De réir na gCoimisinéirí Ioncaim			3	11	10	5	3	13	4	49	363,627
- Ag an gCoimisiún	1		1	2		1	2	3	1	11	61,841
Fo-iomlán	10	18	25	75	53	47	35	76	15	354	539,492
Ar aghaidh**											
Socraithe tar éis éisteacht			1	3		1	1	1	1	8	697
S949AA - Tarraingthe siar le haghaidh neamhfhreastail				2	1	2	2		1	8	285
Cuireadh tús leis an éisteacht agus cuireadh ar athló é	2	1	4	11	7	10	6	6	1	48	24,528
Tháinig an éisteacht chun críche agus ag fanacht le cinneadh	2	4	8	20	24	13	17	36	11	135	36,142
Fo-iomlán	4	5	13	36	32	26	26	43	14	199	61,652
Iomlán	14	23	38	111	85	73	61	119	29	553	601,144

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

** Is féidir go bhféadfadh athrú a bheith tagtha ar stádas achomhairc a luaitear thuas m.sh. achomhairc a taifeadadh thuas mar 'a tugadh chun críche le haghaidh cinnidh' a chinneadh faoi dháta foilsithe na tuarascála seo. Is féidir anailís ar chineálacha cánach iolracha a fháil níos déanaí sa chaibidil seo.

Cinntí a Eisíodh

Tá forálacha i gCuid 40A, Caibidil 5 de TCA 1997 chun cinntí ón gCoimisiún a fhógairt agus a fhoilsiú. Éilíonn Alt 949AO ar na Coimisinéirí Achomhairc tuarascáil a fhoilsiú faoi gach ceann dá gcinntí ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin tráth nach déanaí ná 90 lá tar éis do na páirtithe a bheith curtha ar an eolas faoin gcéanna.

Foilsítear gach cinneadh ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin agus is féidir le baill den phobal breathnú orthu. Sonraíonn gach cinneadh torthaí gach achomhairc agus má bhí sé i bhfabhar nó i gcoinne an cháiníocóra lena mbaineann. Chomh maith leis seo, tá bunachar sonraí inchuadaithe de na cinntí foilsithe go léir ó 2016 ar fáil ar an suíomh gréasáin freisin, a sholáthraíonn achoimre ghairid ar an topaic chinnidh agus ar an reachtaíocht dá dtagraítear laistigh de gach cinneadh.

Tugtar achoimre sa tábla seo a leanas ar chinntí a eisíodh agus má bhí sé i bhfabhar nó i gcoinne an cháiníocóra lena mbaineann ó 2020:

Cinntí a eisíodh ó 2020*					
Bliain	I bhfabhar an Cháiníocóra	Céatadán den Iomlán	I bhfabhar an Fhreagróra	Céatadán den Iomlán	Iomlán
2020	44	26%	127	74%	171
2021	35	27%	95	73%	130
2022	35	18%	155	82%	190
Iomlán	114	23%	377	77%	491

* Tabhair faoi deara gur éirigh go páirteach le roinnt cinntí do cháiníocóirí. Sna cásanna seo, chun críocha taifeadta, taifeadadh an t-achomharc mar atá i bhfabhar an pháirtí a fuair an sochar níos mó.

Le linn 2022, d'eisigh an Coimisiún 190 cinneadh a dhéanann difear do 237 achomharc le candam dar luach €292 milliún. Is ionann sin agus méadú 46% ó chinntí a eisíodh sa bhliain roimhe sin. Soláthraíonn an tábla seo a leanas faisnéis a bhaineann le príomhchineálacha cánach na n-achomharc cinntithe in 2022 agus 2021.

Achoimre ar Chinntí a eisíodh in 2022 de réir Cineál Cánach*				
	2022		2021	
	Uimh. achomhairc arna gcinneadh	Candam** €000	Uimh. achomhairc arna gcinneadh	Candam** €000
IT	122	28,408	72	10,891
CBL	30	55,183	14	1,928
VRT	18	97	35	186
CT	18	195,693	6	405,252
Eile***	15	950	18	1,657
CGT	11	9,594	10	22,474
CAT	12	1,810	2	323
Bainte le covid****	11	423		
Iomlán	237	292,158	157	442,711

* Chun críocha anailíse ceann cánach áiríodh achomharc ina bhfuil níos mó ná ceann cánach amháin mar achomharc amháin a chatagóiríodh faoina cheann cánach príomhúil. Is féidir anailís ar chineálacha cánach iolracha a fháil níos déanaí sa chaibidil seo.

** Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

*** I measc eile tá RCT, LPT, C&E, SALACHAR, PSWT, dleacht stampála agus DWT.

****Áirítear le Covid bainte le CRSS, EWSS & TWSS.

Comhdhálacha Bainistíochta Cáis in 2022

Le linn 2022, bhí 91 CMCanna a dhéanann difear do 187 achomharc, arb ionann é agus €560m sceidealta ag an gCoimisiún. Bhí fad na CMCanna idir níos lú ná uair an chloig agus dhá lá; an chuid is mó a tugadh chun críche laistigh de chúpla uair an chloig.

D'fhéadfadh an méid seo a leanas a bheith i gceist le hábhair a ndéileáiltear leo ag CMC:

- soiléiriú a dhéanamh ar na saincheistanna idir na páirtithe agus réimsí a aithint ina bhféadfaí teacht ar chomhaontú;
- aon ábhair bhreise scríofa atá le soláthar ag ceachtar páirtí roimh an éisteacht a aithint;
- an t-am a éilíonn an dá pháirtí chun ábhair bhreise scríofa a ullmhú a bheidh ag teastáil don éisteacht;
- a aithint an mbeadh sé úsáideach roimh an éisteacht cur síos comhaontaithe a bheith aige ar na fíricí i scríbhinn nó ar chur chuige eile a comhaontaíodh i gcomhpháirt maidir le fianaise scríofa nó argóintí dlí a chur le chéile atá le héisteacht ag an éisteacht;
- a dheimhniú gur comhlíonadh gach treoir a d'eisigh na Coimisinéirí Achomhairc san achomharc;
- a aithint cibé acu, chomh maith le hábhair scríofa a sholáthar, a cheanglaítear aon chéimeanna eile a ghlacadh roimh an éisteacht;
- soiléiriú a dhéanamh ar an am measta a theastaíonn don éisteacht;
- am agus dáta oiriúnach a aontú don éisteacht atá áisiúil do gach páirtí;
- déileáil le réamhcheistanna.
- Tugann an méid seo a leanas faisnéis faoi thoradh na CMCanna atá sceidealta in 2022:

The following provides information on the outcome of the CMCs scheduled in 2022:

Toradh	Uimh. de CMCanna a tionóladh		Iomlán Uimh. d'Achomhairc a ndearnadh difear dóibh	
	2022	2021	2022	2021
Sceidealta ach curtha siar roimh CMC				
Socraithe / Tarraingthe siar roimh CMC	9	10	21	15
Curtha ar athló roimh CMC	24	32	69	51
<i>Fo-iomlán</i>	33	42	90	66
Ar aghaidh				
Socraithe / Tarraingthe tar éis CMC		4		11
Caite amach	3	4	4	5
Ag fanacht le cinneadh gan gá dul ar aghaidh chuig éisteacht	1	3	1	8
CMC le hathsceidealú	4	24	5	49
Éisteacht le sceidealú	29	54	56	87
Imeacht	21	33	31	64
<i>Fo-iomlán</i>	58	122	97	224
Iomlán	91	164	187	290

Bhí 87 CMCanna sceidealta go cianda in 2022, i gcomparáid le 164 in 2021.

Soláthraíonn an tábla seo a leanas faisnéis faoin gcatagóir/bliain inar sceidealaigh an Coimisiún CMC in 2022:

Toradh*	Catagóir / Bliain Faighte									Total	Candam** €000
	Oid-hreacht	Pre Est't	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Socraithe / Tarraingthe siar roimh CMC	1	1	2	2	2	1				9	9,564
Curtha ar athló roimh CMC	2	2	1	7	2	2	3	2	3	24	56,832
<i>Fo-iomlán</i>	3	3	3	9	4	3	3	2	3	33	66,396
Caite amach				1	1		1			3	517
Ag fanacht le cinneadh gan gá dul ar aghaidh chuig éisteacht	1									1	6,862
CMC le hathsceidealú	1	1		1			1			4	36,972
Éisteacht le sceidealú	1	2	1	6	7	3	4	4	1	29	411,787
Imeacht	1	2	1	3	6	1	3	4		21	37,634
<i>Fo-iomlán</i>	4	5	2	11	14	4	9	8	1	58	493,772
Iomlán	7	8	5	20	18	7	12	10	4	91	560,168

* Is féidir go bhféadfadh athrú a bheith tagtha ar stádas achomhairc a luaitear thuas m.sh. achomhairc a taifeadadh thuas mar 'a tugadh chun críche le haghaidh cinnidh' a chinneadh faoi dháta foilsithe na tuarascála seo.

** Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

Dul chun cinn déanta maidir le hachomhairc in 2022

Chomh maith le 2,661 achomharc a dhúnadh in 2022, an Coimisiún freisin:

- Eisíodh 1,023 iarratas ar ráiteas cáis ó Achomharcóirí i ndáil le 788 achomharc aonair agus 839 iarratas ó na Coimisinéirí loncaim/CAB, a bhaineann le 779 achomharc aonair.
- Eisíodh 109 iarratas ag lorg imlíne ar argóintí ón Achomharcóir i ndáil le 87 achomharc aonair agus 76 iarratas ó na Coimisinéirí loncaim, a bhaineann le 74 achomharc aonair.
- Lorg sé faisnéis bhreise ar 539 ócáid ó Achomharcóirí, maidir le 413 achomharc aonair agus 374 iarratas ó na Coimisinéirí loncaim/CAB, a bhaineann le 289 achomharc aonair.
- Deonaíodh 600 iarratas ar shíneadh ama chun ordachán arna eisiúint ag an gCoimisiún d'Achomharcóirí a chomhlíonadh maidir le 387 achomharc aonair agus 519 iarratas chuig na Coimisinéirí loncaim/CAB a bhaineann le 337 achomharc aonair.
- Deonaíodh iarratas ar bhac in imeachtaí ar 107 ócáid d'Achomharcóirí i ndáil le 84 achomharc aonair agus 95 iarratas chuig na Coimisinéirí loncaim/CAB a bhaineann le 74 achomharc aonair.
- Lorgaíodh nuashonruithe ar 366 ócáid ó Achomharcóirí, maidir le 230 achomharc aonair agus 303 iarratas ó na Coimisinéirí loncaim/CAB, a bhaineann le 177 achomharc aonair.
- Choinnigh 91 CMCanna i ndáil le 187 achomharc.
- Liostaithe 553 éisteacht maidir le 798 achomharc (194% níos mó ná 2021).
- Eisíodh 190 cinneadh maidir le 237 achomharc (46% níos mó ná 2021).
- Laghdaigh an líon foriomlán achomharc atá idir lámha ag 45% go 1,502.
- Laghdaigh an chandamach foriomlán ar láimh faoi 24% go €1.3bn.

Comhfhreagras arna eisiúint ag an gCoimisiún maidir le hachomhairc a chur chun cinn in 2022			
	Achomharcóir	loncam	lomlán
Uimh. síntí a deonaíodh	600	519	1,119
Uimh. d'Iarratais ar Fhaisnéis Bhreise	539	374	913
Uimh. d'Iarratais shealbhaithe / fanachta a deonaíodh	107	95	202
Uimh. de Ráitis Cháis a Iarrtar	1,023	839	1,862
Uimh. de Imlínte ar Argóintí a Iarradh	109	76	185
Uimh. nuashonruithe iarrtha	366	303	669

Tugtar breac-chuntas sa tábla seo a leanas ar líon na n-achomharc atá idir lámha ag deireadh na bliana:

Catagóir	Uimh. na nAchomharc idir Lámha		Difríocht
	Deireadh 2021	Deireadh 2022	
Oidhreacht	264	227	(37)
Réamhbhunaíochta	53	24	(29)
2016	81	37	(44)
2017	548	77	(471)
2018	439	258	(181)
2019	213	89	(124)
2020	253	110	(143)
2021	858	186	(672)
2022		494	494
Iomlán	2,709	1,502	(1,207)

Cásanna luaite

Foráiltear le halt 949AP den Acht um Chomhdhlúthú Cánacha 1997 go bhféadfaidh páirtí atá míshásta le cinneadh a rinne an Coimisinéir Achomhairc a bheith earráideach ar phointe dlí a cheangal ar an gCoimisinéir Achomhairc cás (dá ngairtear "cás luaite") a lua agus a shíniú le haghaidh thuairim na hArd-Chúirte.

Le linn 2022, shínigh na Coimisinéirí Achomhairc 16 chás a luaitear de bhun alt 949AQ TCA 1997 chun a chumasú cinntí a achomharc chuig an Ard-Chúirt. As na 16 cás a luadh a d'eisigh an tAchomharcóir, d'iarr na Coimisinéirí loncaim 14 cás agus 1 ag an dá pháirtí. Ina theannta sin, ní dheachaigh na cásanna sínithe sin go léir a luadh ar aghaidh chuig an Ard-Chúirt. San achomharc inar iarr an dá pháirtí cás a luadh, shocraigh an t-achomharc idir na páirtithe sula ndeachaigh sé ar aghaidh chuig an Ard-Chúirt.

Achomhairc – Príomhchineálacha Cánach

Tá níos mó ná ceann cánach amháin nó níos mó ná cineál amháin creidmheasa, asbhainte, faoisimh nó díolúine i gceist le go leor achomhairc. Tá faisnéis sa tábla thíos a bhaineann leis na príomhchineálacha cánach a bhí faoi dhíos póid ar fud achomhairc a osclaíodh agus a dúntadh in 2022:

Príomhchineál cánach nó eisiúint achomhairc a osclaíodh / dúnta in 2022				
Cineál Cánach*	Uimh. Achomhairc Faighte	Candam** €000	Uimh. Achomhairc Dúnta	Candam** €000
IT	660	22,111	1,522	135,788
CBL	268	41,568	329	82,394
VRT	83	540	159	1,085
CT	80	90,606	134	310,878
Eile***	180	18,718	222	25,272
CGT	95	22,962	155	31,027
CAT	9	887	51	11,363
Bainte le Covid****	79	10,174	89	7,460
Iomlán	1,454	207,566	2,661	605,267

* Chun críocha anailíse ceann cánach áiríodh achomharc ina bhfuil níos mó ná ceann cánach amháin mar achomharc amháin a chatagóiríodh faoina cheann cánach príomhúil. Is féidir anailís ar chineálacha cánach iolracha a fháil níos déanaí sa chaibidil seo.

** Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

***I measc eile tá RCT, LPT, C&E, SALACHAR, PSWT, dleacht stampála agus DWT.

****Áirítear le Covid bainte le CRSS, EWSS & TWSS.

Cosúil le 2021, d'fhan cáin ioncaim ar an gcáin is minice a ndearnadh achomharc uirthi in 2022, rud a d'eascair as 45% d'achomhairc a fuarthas. B'ionann díospóidí cánach a bhaineann le VAT, VRT, CGT agus Covid agus 36% eile de na hachomhairc atá idir lámha.

Bhí líon na n-achomharc cánach a fuair an Coimisiún in 2022 cosúil le líon na n-achomharc a fuarthas sna blianta roimhe sin, cé is moite de 2020 nuair a tugadh srianta tromchúiseacha paidéime isteach den chéad uair, ag ciorrú gach gníomhaíocht gheilleagrach sa Stát.

In 2022, fuair an Coimisiún 99 achomharc a rinne tagairt do ÍMAT, ÁSPC nó MSU. B'ionann iomlán comhcheangailte na n-achomharc sin agus 7% de na hachomhairc go léir a fuarthas in 2022. Cé go mbaineann cuid de na hachomhairc seo le hábhair in-achomharcacha, ceisteanna ab ea cuid eile acu maidir le dliteanaís chánach seachas achomhairc ar mheasúnuithe cánach nó ar chinntí. Tugtar aghaidh níos oiriúnaí ar cheisteanna dá leithéid trí chainéil seirbhíse do chustaiméirí na gCoimisinéirí Ioncaim.

Tugtar breac-chuntas sa tábla seo a leanas ar na ceithre chineál cánach is fearr a ndearnadh tagairt dóibh in achomhairc ón 21 Márta 2016. Mar thoradh ar an méadú ar líon na n-achomharc a fuarthas i ndiaidh 2016, tháinig méadú dá bharr ar líon na n-achomharc faoi gach ceann de na ceithre phríomhcheann cánach agus faoi gach ceann cánach eile.

Barr Ceithre Chineál Cánach a ndéantar tagairt dóibh in Achomhairc ó 2016*					
Bliain	Iomlán Uimh. d'Achomhairc a Fuarthas	IT	VAT	VRT	CT
2016	901	472	87	104	52
2017	1,747	1,114	141	129	125
2018	1,689	906	196	205	131
2019	1,491	630	311	182	90
2020	1,039	521	129	140	62
2021	1,476	755	93	132	59
2022	1,454	660	268	83	80

* Chun críocha anailíse ceann cánach áiríodh achomharc ina bhfuil níos mó ná ceann cánach amháin mar achomharc amháin a chatagóiríodh faoina cheann cánach príomhúil. Is féidir anailís ar chineálacha cánach iolracha a fháil níos déanaí sa chaibidil seo.

Tugtar breac-chuntas sa tábla seo a leanas ar na príomhchineálacha cánach atá faoi dhíospóid ar fud achomhairc a osclaíodh agus a dúnadh ó bunaíodh an Coimisiún in 2016:

Príomhchineál Cánach Achomhairc Oscailte / Dúnta ó 2016*									
	Iomlán	IT	CT	CGT	VAT	CAT	VRT	CRSS/ EWSS/ TWSS	Eile**
2016									
Achomhairc a Fuarthas	2,359	1,495	139	225	174	57	111		158
Achomhairc Dúnta	(206)	(102)	(14)	(7)	(9)	(6)	(31)		(37)
Iarmhéid Deiridh	2,153	1,393	125	218	165	51	80		121
2017									
Achomhairc a Fuarthas	1,747	1,114	125	97	141	35	129		106
Achomhairc Dúnta	(688)	(408)	(44)	(72)	(55)	(10)	(48)		(51)
Iarmhéid Deiridh	3,212	2,099	206	243	251	76	161		176
2018									
Achomhairc a Fuarthas	1,689	906	131	99	196	40	205		112
Achomhairc Dúnta	(1,439)	(822)	(95)	(93)	(109)	(34)	(169)		(117)
Iarmhéid Deiridh	3,462	2,183	242	249	338	82	197		171
2019									
Achomhairc a Fuarthas	1,491	629	90	81	310	51	182		148
Achomhairc Dúnta	(1,579)	(772)	(78)	(146)	(256)	(36)	(174)		(117)
Iarmhéid Deiridh	3,374	2,040	254	184	392	97	205		202
2020									
Achomhairc a Fuarthas	1,039	521	62	99	129	16	140		72
Achomhairc Dúnta	(1,391)	(724)	(82)	(136)	(195)	(21)	(153)		(80)
Iarmhéid Deiridh	3,022	1,837	234	147	326	92	192		194
2021									
Achomhairc a Fuarthas	1,476	755	59	109	93	8	132	165	155
Achomhairc Dúnta	(1,789)	(858)	(114)	(132)	(181)	(29)	(227)	(80)	(168)
Iarmhéid Deiridh	2,709	1,734	179	124	238	71	97	85	181
2022									
Achomhairc a Fuarthas	1,454	660	80	95	268	9	83	79	180
Achomhairc Dúnta	(2,661)	(1,522)	(134)	(155)	(329)	(51)	(159)	(89)	(222)
Iarmhéid Deiridh	1,502	872	125	64	177	29	21	75	139

* Chun críocha anailíse ceann cánach áiríodh achomhairc ina bhfuil níos mó ná ceann cánach amháin mar achomhairc amháin a chatagóiríodh faoina cheann cánach príomhúil. Is féidir anailís ar chineálacha cánach iolracha a fháil níos déanaí sa chaibidil seo.

** I measc eile tá RCT, LPT, C&E, SALACHAR, PSWT, dleacht stampála agus DWT.

Tugtar breac-chuntas sa tábla seo a leanas ar na figiúirí candamacha in aghaidh an chinn chánach maidir le hachomhairc a fuarthas agus a dúnadh ó bunaíodh an Coimisiún in 2016:

Príomhchineál Cánach Achomhairc Oscailte / Dúnta ó 2016 ag Candam*									
	Iomlán	IT	CT	CGT	VAT	CAT	VRT	CRSS/ EWSS/ TWSS	Eile**
	€m	€m	€m	€m	€m	€m	€m	€m	€m
2016									
Achomhairc a Fuarthas	1,496.68	497.80	511.23	229.30	97.99	67.35	0.17		92.84
Achomhairc Dúnta	(10.99)	(7.85)	(0.13)	(0.15)	(0.27)	(0.28)	(0.06)		(2.25)
Iarmhéid Deiridh	1,485.69	489.95	511.10	229.15	97.72	67.07	0.11		90.59
2017									
Achomhairc a Fuarthas	847.54	81.12	605.59	22.44	118.37	6.92	0.50		12.60
Achomhairc Dúnta	(238.62)	(33.49)	(147.60)	(44.63)	(9.89)	(1.34)	(0.13)		(1.54)
Iarmhéid Deiridh	2,094.61	537.58	969.09	206.96	206.20	72.65	0.48		101.65
2018									
Achomhairc a Fuarthas	2,532.27	91.77	2,333.75	17.09	71.11	9.62	1.82		7.11
Achomhairc Dúnta	(569.36)	(264.13)	(188.55)	(18.65)	(23.11)	(64.10)	(0.39)		(10.43)
Iarmhéid Deiridh	4,057.52	365.22	3,114.29	205.40	254.20	18.17	1.91		98.33
2019									
Achomhairc a Fuarthas	379.95	44.73	263.79	10.59	30.16	13.95	0.45		16.29
Achomhairc Dúnta	(663.34)	(116.13)	(362.69)	(81.74)	(80.52)	(3.17)	(0.41)		(18.68)
Iarmhéid Deiridh	3,774.13	293.82	3,015.39	134.25	203.84	28.95	1.95		95.94
2020									
Achomhairc a Fuarthas	1,581.61	105.06	814.78	8.86	46.27	2.99	0.34		603.30
Achomhairc Dúnta	(820.49)	(46.55)	(127.68)	(30.77)	(17.30)	(3.16)	(0.53)		(594.51)
Iarmhéid Deiridh	4,535.25	352.33	3,702.49	112.34	232.81	28.78	1.76		104.73
2021									
Achomhairc a Fuarthas	276.39	65.76	134.11	41.20	14.42	0.29	0.41	5.54	14.67
Achomhairc Dúnta	(3,145.82)	(135.52)	(2,910.95)	(46.11)	(17.90)	(9.00)	(1.39)	(1.10)	(23.85)
Iarmhéid Deiridh	1,665.82	282.57	925.65	107.43	229.33	20.07	0.78	4.44	95.55
2022									
Achomhairc a Fuarthas	207.57	22.11	90.61	22.96	41.57	0.89	0.54	10.18	18.72
Achomhairc Dúnta	(605.27)	(135.79)	(310.88)	(31.03)	(82.39)	(11.36)	(1.09)	(7.46)	(25.27)
Iarmhéid Deiridh	1,268.12	168.89	705.38	99.36	188.51	9.60	0.23	7.16	89.00

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a mheastar an figiúr 'chandamach in aighneas'.

Chun críocha anailíse ceann cánach áiríodh achomhairc ina bhfuil níos mó ná ceann cánach amháin mar achomhairc amháin a chatagóiríodh faoina cheann cánach príomhúil.

De réir mar a dhéantar achoimre ar fhigiúirí sna milliúin, d'fhéadfadh difríochtaí slánaithe tarlú.

** I measc eile tá RCT, LPT, C&E, SALACHAR, PSWT, dleacht stampála agus DWT.

Cineálacha Cánach Iolracha

Léiríonn an tábla thíos líon iomlán na n-achomhairc a phróiseáil an Coimisiún ó 2016 ina raibh achomhairc á dhéanamh ar nós mó ná cineál cánach amháin.

Líon na nAchomhairc le Cineálacha Cánach Iolracha ón 21 Márta 2016							
Uimh. de chineálacha cánach	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
2	107	122	81	80	89	150	58
3	118	171	27	11	23	41	13
4	7	21	10		10	13	2
5	1	3	2			5	1
>5		1					
Iomlán	233	318	120	91	122	209	74

In 2021, bhain 21.5% de na hachomhairc go léir le cinn chánach iolracha. Laghdaigh an céatadán d'achomhairc iolracha ceann cánach go 16% in 2022. Tugtar breac-chuntas sa tábla seo a leanas ar na príomhchineálacha cánach iolracha a ndearnadh tagairt dóibh in achomhairc in 2022.

Achoimre ar phríomhchineálacha cánach iolracha a ndearnadh tagairt dóibh in achomhairc a fuarthas in 2022					
Cineálacha Cánach	Achomhairc a Fuarthas le 2 Chineál Cánach	Achomhairc a Fuarthas le 3 Chineál Cánach	Achomhairc a Fuarthas le 4 Chineál Cánach	Achomhairc a Fuarthas le 5 Chineál Cánach	Candam €000*
IT(lena n-áirítear. ÍMAT/ÁSPC/MSU)	50	114	5		8,187
IT / CBT	14	3			216
IT / LPT	6		1		68
CGT / IT / LPT	14				4,025
CT / IT / Dleacht Stampála	4			1	99
VAT / VRT / PSWT	2				82
CRSS / EWSS / IT	11	1	1		1,450
Eile	6				79
Iomlán	107	118	7	1	14,206

* Féach Nóta 1 ar leathanach 11 ina leagtar amach conas a ríomhtar an figiúr 'chandamach in aighneas

Rialachas

Rialachas

Bonn reachtúil agus Feidhmeanna an Choimisiúin

Is comhlacht reachtúil neamhspleách é an Coimisiún a bhfuil sé de chúram air próiseas achomhairc nua-aimseartha agus éifeachtúil a sholáthar maidir le díospóidí cánach a éisteacht agus a bhreithniú, de réir fhorálacha na reachtaíochta ábhartha. Is í an reachtaíocht lena mbaineann an tAcht Airgeadais (Achomhairc Chánach) 2015 ("Acht 2015"), an tAcht Airgeadais (Achomhairc Chánach agus Rialachán Réamheolaire), 2019, an tAcht um Chomhdhlúthú Cánacha 1997, arna leasú agus reachtaíocht ghaolmhar.

Agus a fheidhmeanna á gcomhlíonadh aige, tá dualgas ar an gCoimisiún a chinntiú go bhfuil imeachtaí os a chomhair inrochtana, cothrom agus seolta chomh gasta agus is féidir.

Foráiltear leis an Acht Airgeadais (Achomhairc Chánach agus Rialachán Réamheolaire) 2019 go gceapfaí Cathaoirleach. Chuaigh an Cathaoirleach i mbun a ceapacháin ar an 1 Iúil 2020.

Nuashonrú Reachtach

Déanann an Coimisiún athbhreithniú ar a nósanna imeachta reachtacha agus ar a shainordú reachtúil ar bhonn leanúnach d'fhonn a phróisis a bheachtú chun éifeachtúlachtaí a bhaint amach maidir le hiompar cuí achomhairc.

San Acht Airgeadais 2022 a síníodh ina dhlí i mí na Nollag bhí dhá leasú ar an bpróiseas 'cásluaite', an próiseas trínar féidir le páirtí míshásta le cinneadh an Choimisinéara Achomhairc an t-ábhar a shaothrú tuilleadh chuig an Ard-Chúirt ar phointe dlí amháin.

Leasaigh an tAcht Airgeadais 2022 an tréimhse ama do na páirtithe chun fógra a thabhairt don Choimisinéir Achomhairc faoina gcinneadh achomhairc a dhéanamh in aghaidh chinneadh an Choimisinéara Achomhairc ó 21 lá go 42 lá. Chuir sé síneadh leis an tréimhse ama freisin chun uirill a dhéanamh ar dhréacht-chás a luaigh an Coimisinéir Achomhairc uair amháin ó 21 lá go 42 lá.

Rialachas agus Riarachán Ginearálta

Tá an Cathaoirleach, chomh maith lena ról mar Choimisinéir Achomhairc, freagrach as bainistiú éifeachtach foriomlán riaradh agus aschur gnó an Choimisiúin. Tá an Cathaoirleach freagrach don Aire Airgeadais as a chinntiú go bhfuil an próiseas achomhairc tráthúil, éifeachtach agus éifeachtach ó thaobh costais de. Maidir leis seo, ní mór di tuarascáil bhliantúil a chur faoi bhráid an Aire an 31 Márta nó roimhe gach bliain i leith na bliana roimhe sin agus cuirtear an tuarascáil seo isteach i gcomhlíonadh na dleachta sin.

Is comhlacht Státseirbhíse é an Coimisiún faoi choimirce na Roinne Airgeadais agus, dá réir sin, tá sé á threorú ag Cód Caighdeán agus lompair na Státseirbhíse ina bhainistíocht agus ina oibríochtaí. Le linn 2022, rinneadh athbhreithniú, dréachtú agus nuashonrú ar bheartais agus nósanna imeachta de réir mar is cuí.

Rannpháirtíocht na bpáirtithe leasmhara

Tá an Coimisiún tiomanta do chaidrimh láidre a chothú agus a chothabháil le páirtithe leasmhara agus é ag iarraidh próiseas achomhairc éifeachtach agus éifeachtúil a chinntiú.

I mí Mheán Fómhair 2022, ar chuireadh ón Ard-Abhcóide, thug an tUasal Anthony Collins SC agus breithiúna Éireannacha Chúirt Bhreithiúnais na hEorpa cuairt air, thug an Cathaoirleach cuairt ar Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh.

Ina theannta sin, chuir an Coimisiún fáilte roimh chuariteanna ó Chathaoirleach na gCoimisinéirí Ioncaim agus Breitheamh Cánach Francach chuig a chuid oifigí.

Chuir an Cathaoirleach faoi bhráid Chomhairle Institiúid Cánachais na hÉireann, Coiste Comhairleach Bainistíochta na gCoimisinéirí Ioncaim, Cumann na gCuntasóirí Deimhnithe Cairte agus an Chumainn Bharra Cánach.

Soláthar foirne

Amhail an 31 Nollaig 2022, bhí 33 ball foirne ar an gCoimisiún: Cathaoirleach amháin, 2 Choimisinéir Achomhairc lánaimseartha, 5 Choimisinéir Achomhairc Shealadaigh agus 25 ball foirne riaracháin chun tacú leis na Coimisinéirí Achomhairc ina gcuid oibre.

Mar thoradh ar an Rialtas ag maolú srianta Covid-19, thosaigh gach ball foirne ag freastal ar an oifig go fisiciúil ar bhonn lánaimseartha ó mhí Feabhra 2022.

I mí Mheán Fómhair 2022, thug an Coimisiún beartas Oibre Cumaisc isteach ina bhféadfadh gach státseirbhíseach atá fostaithe ag an eagraíocht (beag beann ar ghrád, nó fad seirbhíse) iarratas a dhéanamh ar shocruithe oibre cumaisc. Tá an Coimisiún tiomanta do ghlacadh le deiseanna d'obair iargúlta agus cumaisc, Státseirbhís níos dinimiciúla, níos aclaí agus níos freagrúla a thógáil, agus caighdeán láidre feidhmíochta agus ardleibhéil táirgiúlachta á gcothú ag an am céanna. Forbraíodh Beartas Oibre Cumaisc an Choimisiúin de réir an Chreata Beartais Oibre Cumaisc d'eagraíochtaí na Státseirbhíse.

Bainistiú riosca

Tugtar breac-chuntas i mBeartas Bainistíochta Riosca an Choimisiúin ar ár gcur chuige maidir le bainistíocht riosca agus róil agus freagrachtaí an Chathaoirligh, an Phríomhoifigeach Oibríochtaí, an Príomhoifigeach Riosca agus na mBainisteoirí Sinsearach. Cuireann an Coimisiún na nósanna imeachta atá leagtha amach ina bheartas bainistíochta riosca i bhfeidhm agus coinníonn sé clár riosca de réir threoirlínte na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe. Áirítear leis seo measúnú cuí a dhéanamh ar phríomhrioscaí an Choimisiúin, lena mbaineann cur síos a dhéanamh ar an riosca agus na bearta nó na straitéisí gaolmhara chun na rioscaí sin a rialú agus a mhaolú.

Déanann Aonad Rialachais agus Riosca an Choimisiúin monatóireacht agus athbhreithniú ar an gclár riosca agus déantar é a nuashonrú go leanúnach chun bainistíocht agus monatóireacht éifeachtach riosca ar rialuithe a chinntiú. Aithníonn an clár an méid seo a leanas:

- Riosca
- Rialuithe i bhfeidhm

- Rátáil riosca
- Gníomh chun rialú a fheabhsú chun an riosca a mhaolú

An Coiste Iniúcháireachta agus Riosca

I gcomhréir leis an gCaighdeán Rialachais Chorporáidigh don Státseirbhís (2015), bhunaigh an Coimisiún Coiste Iniúchta agus Riosca chun tacú leo ina bhfreagrachtaí maidir le saincheisteanna riosca, rialaithe agus rialachais trí athbhreithniú a dhéanamh ar chuimsitheacht dearbhuithe chun freastal ar riachtanais dearbhaithe an Choimisiúin agus an Oifigigh Chuntasaíochta agus athbhreithniú a dhéanamh ar iontaofacht agus ionracas na ndearbhuithe seo.

Is iad seo a leanas baill sheachtracha neamhspleácha an Choiste Iniúchta agus Riosca:

- Gerard Moran (Cathaoirleach)
- Mary Griffin
- Wendy Kennedy

Iniúchadh Inmheánach

Is gníomhaíocht neamhspleách, oibiachtúil dearbhaithe agus comhairliúcháin é iniúchadh inmheánach atá deartha chun luach a chur leis agus oibríochtaí an Choimisiúin a fheabhsú. Is é príomhchuspóir an Iniúchta Inmheánaigh comhairle agus dearbhú neamhspleách a chur ar fáil don Oifigeach Cuntasaíochta maidir le héifeachtacht na bpróiseas rialaithe inmheánaigh, rialachais agus bainistíochta riosca atá i bhfeidhm ar fud an Choimisiúin.

Le linn 2022, d'eisigh na hIniúcháirí Inmheánacha tuarascáil maidir leis na nithe seo a leanas:

Athbhreithniú ar Éifeachtacht na Rialuithe Inmheánacha 2021

Tharla an "Athbhreithniú ar Éifeachtacht na Rialuithe Inmheánacha" sular cuireadh an Ráiteas um Rialú Airgeadais Inmheánaigh ("SIFC") faoi bhráid na n-iniúcháirí seachtracha (Ard-Reachtaire Cuntas agus Iniúcháirí) agus is tástáil rialaithe riachtanach é ar éifeachtacht an Chreata Dearbhaithe Airgeadais atá i bhfeidhm sa Choimisiún.

In 2022, agus an conradh roimhe seo dlíte do

dheireadh, thairg an Coimisiún do Sheirbhís Iníúchta Inmheánaigh i bpróiseas arna chomhordú ag an Oifig um Sholáthar Rialtais. Tar éis an phróisis seo cheap an Coimisiún Iníúcháirí Inmheánacha sa cheathrú ráithe de 2022.

In 2023 déanfaidh na hIníúcháirí Inmheánacha athbhreithniú ar na Rialuithe Inmheánacha.

Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste

Nuair a chríochnaigh siad a n-iníúchadh i leith na bliana dar críoch an 31 Nollaig 2021, d'eisigh Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste ("C&AG") a dtuairim maidir leis an gCuntas Leithreasaithe, an SIFC, agus nithe eile an 24 Meitheamh 2022.

D'aontaigh an C&AG go gcuireann na Cuntais Leithreasaithe a d'ullmhaigh an Coimisiún Admhálacha agus Caiteachas Vóta 10 i láthair i gceart – An Coimisiún um Achomhairc Chánach don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2021. Léirigh an C&AG an tuairim go raibh dóthain fianaise chuí faighte acu agus iad i mbun a n-iníúchta.

Maidir leis an SIFC, tá freagracht ar an C&AG tuairisciú maidir leis an bhfaisnéis atá sa SIFC ach eisceacht. Tagann an riachtanas chun tuairisc a thabhairt chun cinn nuair nach bhfuil an fhaisnéis atá sa SIFC ag teacht go hábhartha leis na Cuntais Leithreasaithe, torthaí iníúchta an C&AG nó más cosúil go bhfuil mí-iompar ábhartha á déanamh ar an SIFC. Ina dtuairim iníúchta don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2021, ní dhearna an C&AG aon tuairisc ar aon mhíríteas ábhartha sa SIFC.

Beidh an t-iníúchadh C&AG maidir leis an mbliain dar críoch an 31 Nollaig 2022 ar siúl tar éis an 31 Márta 2023, an dáta dlíthe chun na Cuntais Leithreasaithe a chur faoi bhráid an C&AG lena iníúchadh.

Tuarascálacha Alt 21

Chuir an Coimisiún a Thuarascáil Bhliantúil do 2021 faoi bhráid an Aire Airgeadais i Márta 2022, i gcomhréir le halt 21(1) d'Acht 2015.

Le linn 2022, ní dhearna an Coimisiún aon tuarascáil don Aire Airgeadais de bhun alt 21(5) d'Acht 2015, ná níor iarr an tAire aon tuarascáil a chur isteach de bhun alt 21(6) d'Acht 2015.

Saoráil Faisnéise

Cuireann an Coimisiún faisnéis chuimsitheach ar fáil ar a láithreán gréasáin maidir lena chomhlíonadh leis an reachtaíocht um Shaoráil Faisnéise ("SF"). Áirítear leis seo scéim foilseacháin a chuireann réimse eolais ar fáil faoin gCoimisiún, faoina fheidhmeanna, agus faoin ábhar a chuireann sé ar fáil go poiblí.

Tá faisnéis teagmhála an Oifigigh SF agus sonraí maidir le conas iarratas SF a chur isteach ar fáil ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin.

In 2022, fuair an Coimisiún sé iarratas SF faoin reachtaíocht SF, agus is féidir sonraí fúthu a fháil ar an logáil nochta ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin.

Cosaint Sonraí

D'fhorbair an Coimisiún, mar rialaitheoir sonraí, Beartas um Chosaint Sonraí agus, mar a cheanglaítear faoi Airteagal 37 den RGCS ceapadh Oifigeach Cosanta Sonraí ("DPO"). Leanann an DPO ag bainistiú socrúithe an Choimisiúin chun comhlíonadh an RGCS a chinntiú. Tá sonraí teagmhála an DPO ar fáil ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin, mar aon leis an mBeartas Príobháideachais agus sonraí faoi conas iarratas ar Rochtain Ábhair a chur isteach.

In 2022, rinne an Coimisiún a Bheartas um Chosaint Sonraí a nuashonrú agus fuair sé iarratas Rochtana Ábhar amháin faoin reachtaíocht um Chosaint Sonraí.

Nochtadh Cosanta

Faoi alt 30 den Acht um Nochtadh Cosanta (Leasú), 2022, ceanglaítear ar gach comhlacht poiblí tuarascáil bhliantúil a fhoilsiú ina leagtar amach líon na Nochtuithe Cosanta a fuarthas sa bhliain roimhe sin agus aon ghníomhartha a rinneadh mar fhreagairt ar Nochtadh Cosanta a rinneadh.

Níor cheart go mbeadh daoine a dhéanann nochtadh inaitheanta mar thoradh ar an tuarascáil seo.

Ní bhfuair an Coimisiún aon nochtadh cosanta in 2022.

An tAcht um Chomhionannas agus Cearta an Duine

Mar a léirítear trína n-áireamh i gcoiríluachanna na heagraíochta, cuireann an Coimisiún béim láidir ar an

gceart chun nósanna imeachta agus inrochtaineacht chóir i ngach gné dá fheidhmeanna.

Déanann sé a dhícheall a chinntiú go ndéantar gach gníomhaíocht trí phríosma chearta an duine agus an chomhionannais ar fud na heagraíochta d'fhostaithe agus dóibh siúd a théann i dteagmháil leis an gCoimisiún araon.

Tá an Coimisiún tiomanta d'athbhreithniú leanúnach ar a bheartais agus ar a nósanna imeachta chun comhlíonadh na n-oibleagáidí faoi alt 42 den Acht um Choimisiún um Chearta an Duine agus Comhionannas na hÉireann 2014 a chinntiú.

Soláthar

Admhaíonn an Coimisiún a oibleagáidí cloí le beartais Náisiúnta agus AE mar aon le seachadadh luacha ar airgead. Dá bhrí sin, feidhmíonn na nósanna imeachta airgeadais agus soláthair de réir an bheartais agus na rialacha atá leagtha amach sa Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe Treoirínte um Sholáthar Poiblí a rialaíonn gach gníomhaíocht soláthair agus a chinntíonn cuspóirí agus príomhphrionsabail na hiomaíochta, comhionannais cóireála agus trédhearcachta atá mar bhonn le rialacha náisiúnta agus AE. Úsáidtear na seirbhísí a sholáthraíonn an Oifig um Sholáthar Rialtais ("OGP") agus na creataí soláthair atá i bhfeidhm nuair is gá agus is cuí.

Rinne an Coimisiún roinnt cleachtaí soláthair le linn 2022. Ina measc siúd bhí soláthar:-

- Seirbhísí Iniúchta
- Seirbhísí Priontála Bainistithe
- Córas Cásbhainistithe

Tá sé mar pholasaí ag an gCoimisiún leas a bhaint as gach creat atá ar fáil go lárnach agus dul i ngleic leis an OGP ina bhfuil riachtanais níos sainiúla.

Teicneolaíocht Faisnéise

Tharla roinnt athruithe agus modhanna nua oibre tríd an teicneolaíocht sa Choimisiún in 2022, a leagtar amach thíos roinnt príomhshamplaí.

Suíomh gréasáin

In 2022, d'fhoilsigh an Coimisiún Bunachar Sonraí Cinnidh. Tugann bunachar sonraí inchuadaithe na gcinntí foilsithe go léir achoimre ghairid ar ábhar an chinnidh agus na reachtaíochta dá dtagraítear laistigh de gach cinneadh.

Leathnaigh an Coimisiún a ábhar Gaeilge freisin agus lean sé ag feabhsú gnéithe inrochtaineachta ar a láithreán gréasáin chun inrochtaineacht agus comhionannas níos fearr a chinntiú don phróiseas achomhairc.

Éisteachtaí Cianda

Leanann an Coimisiún ag baint úsáide as éisteachtaí iargúlta/CMCanna chun achomhairc a chur chun cinn agus inrochtaineacht agus comhionannas a mhéadú don phobal maidir le rochtain a fháil ar an bpróiseas achomhairc.

In 2022, bhí 270 éisteacht agus 87 CMCanna sceidealta go cianda.

Córas Cásbhainistithe

I mí Dheireadh Fómhair 2022, tar éis próiseas tairisceana iomaíoch, bhronn an Coimisiún an conradh chun córas nua bainistíochta cásanna a dhearadh agus a fhorbairt. Cuireadh tús le dearadh agus anailís an chórais sa cheathrú ráithe de 2022. Meastar go mbeidh an tionscadal críochnaithe roimh dheireadh Mheán Fómhair 2023.

Maoiniú agus Caiteachas

Déantar an Coimisiún a mhaoiniú trí Vóta 10 de na Meastacháin mar atá ceadaithe ag Dáil Éireann. Tá méadú suntasach tagtha ar leithdháiltí an Choimisiúin le blianta beaga anuas chun freastal ar an gcaiteachas méadaithe a theastaíonn le haghaidh acmhainní breise, lena n-áirítear córais foirne agus TF, a d'eascair as athchóiriú an chórais achomhairc chánach. Ba iad na leithdháiltí ("Meastacháin") don Choimisiún in 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 agus 2022 ná €1.605 milliún, €1.626 milliún, €3.208 milliún, €3.233 milliún, € 3.218 milliún agus €3.443 milliún faoi seach.

Leagtar amach sa tábla thíos anailís ar chaiteachas riaracháin an Choimisiúin in 2022.

De réir fhorálacha an Achta um Ard-Reachtaire Cuntas & Ciste (Leasú), 1993, tá Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin freagrach as Ard-Reachtaire an Chuntais Leithreasaithe do Vóta 10 a tháirgeadh agus a chur faoi bhráid Ard-Reachtaire Cuntas Reachtaire an Chomhairimh Leithreasaithe

do Vóta 10 faoin 31 Márta gach bliain. Tá sé seo déanta maidir le 2022 agus meastar go bhfoilseoidh an tArd-Reachtaire Cuntas iniúchta ar an gCoimisiún níos déanaí sa bhliain mar chuid dá thuarascáil bhliantúil 2022 ar chuntais na seirbhísí poiblí.

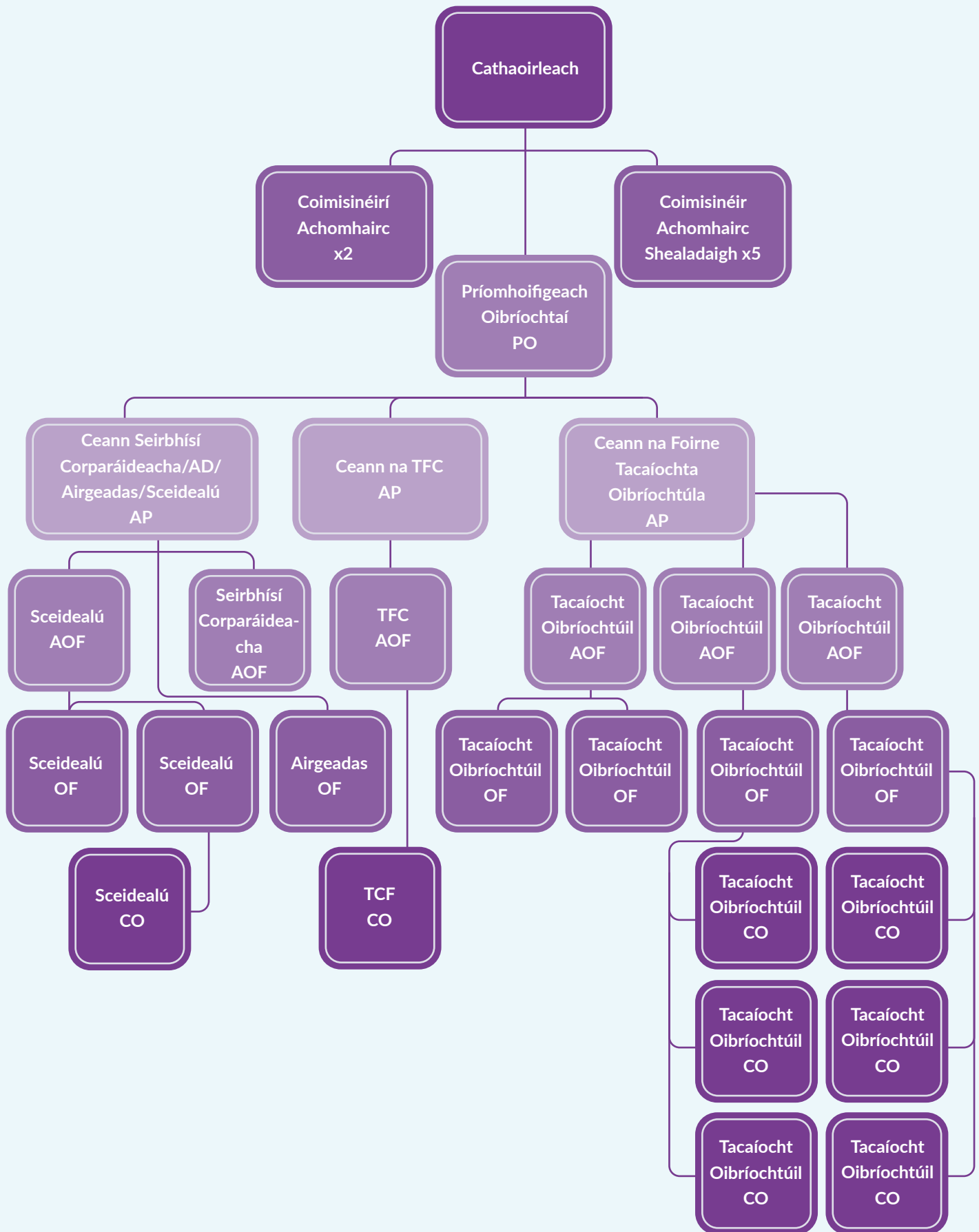
Caiteachas Riaracháin	2022 Soláthar Meastacháin	2022 Olltoradh*	2021 Olltoradh
	€000	€000	€000
Tuarastail, pá agus liúntais (gan AIA)	2,672	2,449	2,296
Taisteal agus cothú	1	5	0
Oiliúint agus forbairt agus speanais theagmhasacha	97	71	72
Seirbhísí poist agus teileachumarsáide	25	6	19
Trealamh oifige agus seirbhísí TF seachtracha	465	266	142
Costais áitreabh na hoifige	21	21	23
Comhairleoireacht agus seirbhísí eile	162	109	210
Caiteachas Iomlán	3,443	2,927	2,762

* Tabhair faoi deara go bhfuil figiúirí olltoradh na bliana reatha neamhiniúchta.

Aguisín 1

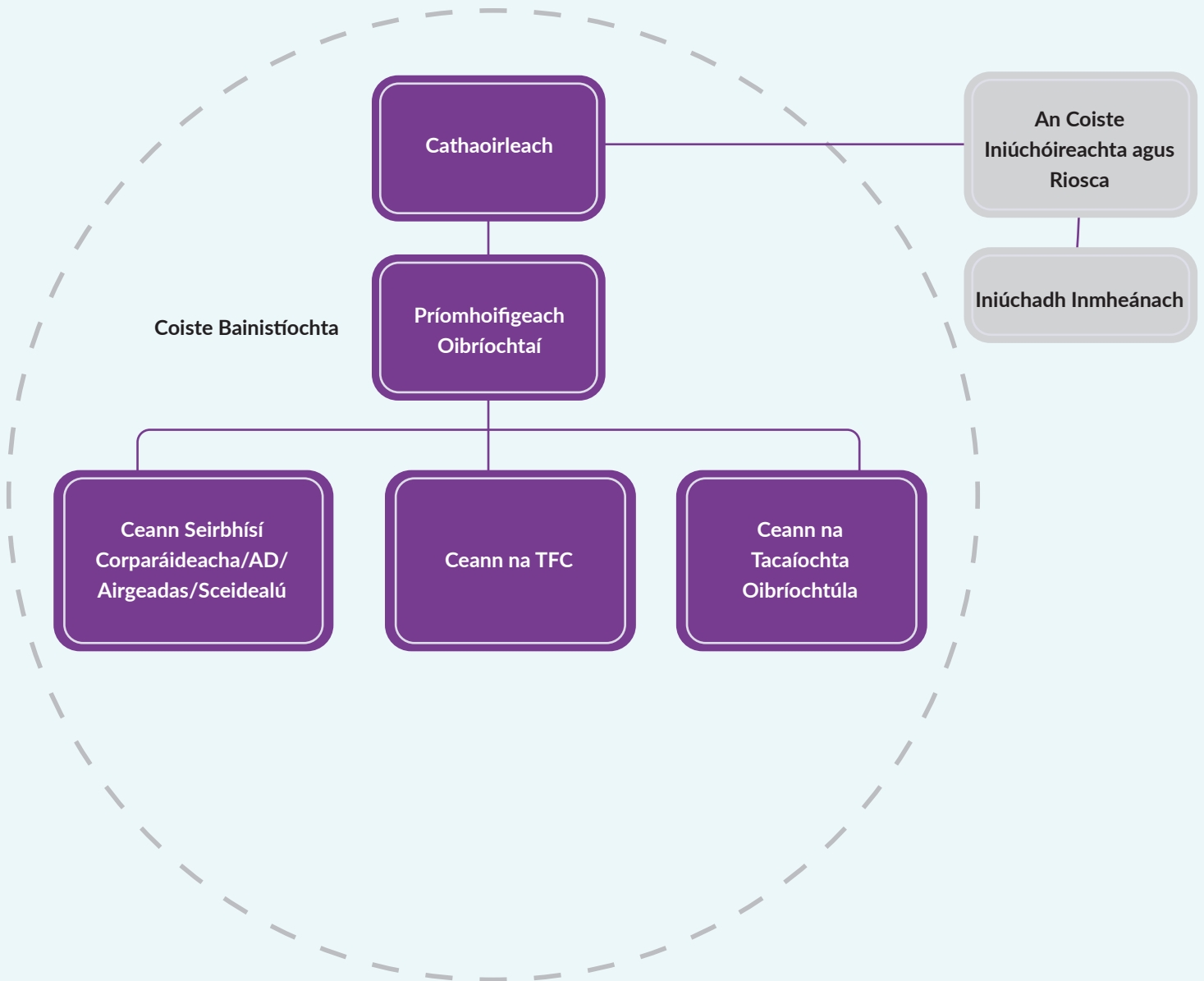
Cairt Eagrúcháin

Aguisín 2

An Coiste Bainistíochta agus Rialachas

Notaí

Notai

AN COIMISIÚN UM ACHOMHAIRC CHÁNACH
TAX APPEALS COMMISSION

www.taxappeals.ie